

**“Neft gəlirlərinin istifadəsi üzrə layihələrin
monitorinqi və nəticələrin ictimai müzakirəsi” layihəsi**

YEKUN HESABAT

Hesabatın müəllifləri: Mirvari Qəhrəmanlı
Zöhrab İsmayılov
Zamin Hacıyev

Bakı – 2007

MÜNDƏRİCAT

1. İcraçı təşkilatlar haqqında məlumat	3
2. İcra xülasəsi	4
3. Giriş	11
4. ARDNŞ-nin Müalicə Diaqnostika Mərkəzlərinin tikintisi layihələrinin monitorinqi üzrə nəticələr	13
5. ARDNF-dən “Samur-Abşeron” suvarma kanalının yenidənqurulmasına ayrılmış vəsaitlərin monitorinqi üzrə nəticələr	23
5.1. ARDNF-ə ünvanlanmış suallar, əldə olunmuş məlumatlar və nəticələr	23
5.2. ARDNF-in vəsaiti hesabına maliyyələşdirilən “Taxtakörpü” su anbarının tikintisi layihəsinin monitorinqi üzrə nəticələr	26
5.3. “Taxtakörpü su anbarının Su Elektrik Stansiyası ilə birlikdə tikintisi” layihəsinə ayrılmış vəsaitlərin strukturu	37
6. İctimai müzakirələr	38
6.1. ARDNŞ-nin MDM layihələrinin monitorinqi üzrə nəticələrin ictimai müzakirəsi	38
6.2. ARDNF-dən maliyyələşdirilən “Taxtakörpü” su anbarının tikintisi layihəsinin monitorinqi üzrə nəticələrin ictimai müzakirəsi	42
7.Yekun qənaətlər və təkliflər	46
7.1. Müalicə Diaqnostika Mərkəzlərinin tikintisi layihəsinin monitorinqi üzrə qənaətlər və tövsiyələr	46
7.2.“Taxtakörpü” su anbarının tikintisi layihəsinin monitorinqi üzrə qənaətlər və tövsiyələr	47
8. Layihə üzrə əldə edilmiş nəticələr	48
9. Əlavələr	49
9.1.Neft gəlirləri hesabına reallaşan layihələrin monitorinqi üzrə Metodologiya	49
9.2. Gəncə regional MDM-in müşahidəsi	54
9.3. Qazax rayon MDM-in müşahidəsi	55
9.4. “Taxtakörpü” Su Anbarının tikintisinin müşahidəsi	56
9.5. “Taxtakörpü” Su Anbarının tikintisi ilə əlaqədar Dəvəçi rayon Üzumlü kənd sakinlərinin hüquqlarının müdafiəsi ilə bağlı mətbuat konfransının press-relizi	58
9.6. ARDNŞ-nin MDM layihələrinin monitorinqi üzrə nəticələrin ictimai müzakirəsində Monitorinq Qrupunun təqdimatı	60
10. Təşəkkürlər	63
11. Qısaltmalar	64

1. İCRAÇI TƏŞKİLATLAR HAQQINDA MƏLUMAT

1.1. Neftçilərin Hüquqlarını Müdafiə Təşkilatı

Neftçilərin Hüquqlarını Müdafiə Təşkilatı İctimai Birliyi (NHMT) 1996-cı ildən fəaliyyət göstərir.

Təşkilatın fəaliyyət istiqamətləri aşağıdakılardır:

- Neftçilər arasında peşəkar birliklərin yaradılması və insan haqlarının müdafiəsi üzrə maarifləndirmə işinin aparılması;
- Neftçilərin hüquqlarının müdafiəsi;
- Beynəlxalq maliyyə qurumlarının Azərbaycandakı fəaliyyətinin izlənməsi;
- Beynəlxalq maliyyə qurumları tərəfindən kreditləşdirilən layihələrin icrasına ictimai nəzarətin təşkili;
- Neft gəlirlərinin istifadəsinə və neft-qaz şirkətlərinin fəaliyyətinə ictimai nəzarətin təşkili;
- Koorrupsiyaya qarşı mübarizənin təşkili;

NHMT “Mədən Sənayesində Şəffaflığın Artırılması” QHT koalisiyasının, Azərbaycan Hüquq Müdafiə Təşkilatları Konfederasiyasının, CİVICUS beynəlxalq təşkilatının, Asiya İnkişaf Bankının fəaliyyətinə nəzarət edən Beynəlxalq QHT Forumunun üzvüdür. Eyni zamanda təşkilat “Bank Watch”-un Azərbaycan üzrə tərəfdaşdır. NHMT, ACİ-YF-in “Neft əməliyyatları aparılan ərazilərdə vətəndaş nəzarətinin təşkili” Proqramının iştirakçısı və bu proqram üzrə ACİ-YF-in əsas tərəfdaşlarından biridir.

Ünvan: Şəmsi Bədəlbəyli 38, Bakı, Azərbaycan, AZ 1007,

Tel.: +994 124943376

Fax: +994 124941458

E-mail: gmirvari@azeronline.com

1.2. Azad İqtisadiyyata Yardım Mərkəzi

Azad İqtisadiyyata Yardım (Mərkəzi) İctimai Birliyi (AİYM) 2004-cü ilin yanvarında təsis edilib, 2006-cı ilin mayında Ədliyyə Nazirliyində dövlət qeydiyyatından keçib. İctimai Birliyin məqsədi ictimai vəsaitlərin şəffaf, səmərəli istifadə edilməsi və iqtisadiyyatın liberallaşması naminə ictimai təşəbbüsləri birləşdirməkdir. Təşkilatın fəaliyyət istiqamətləri aşağıdakılardan ibarətdir:

- Bütçə vəsaitlərinin və neft gəlirlərinin istifadəsinə ictimai nəzarəti həyata keçirmək;
- Dövlət investisiya layihələrinin və sosial-iqtisadi proqramların təhlilini və monitorinqini aparmaq;
- İqtisadiyyatın liberallaşmasına, antiinhisar siyasətinin həyata keçirilməsinə və özəl sektorun inkişafına və iqtisadi hüquqların qorunmasına yardım göstərmək;
- Yerli özünüidarətmə institutlarının inkişafına yardım göstərmək;
- Müasir iqtisadi təhlilin təbliği və tətbiqinə yardımçı olmaq.

AİYM, hazırda ölkənin üçüncü sektorunda mühüm rol oynayan iki QHT birliyinin üzvüdür. Bunlardan biri Milli Bütçə Qrupu, digəri Mədən Sənayesində Şəffaflığın Artırılması üzrə QHT koalisiyasıdır.

Ünvan: Cəfər Cabbarlı 44, Kaspian Plaza, 3-cü bina, 9-cu mərtəbə, Bakı, Azərbaycan, AZ 1065

Tel/Fax: +994 12 4970845, +994 12 4970846

E-mail: free.economy@gmail.com

2. İCRA XÜLASƏSİ

Bu hesabat “Oxfam Novip” Təşkilatının maliyyə dəstəyi ilə Neftçilərin Hüquqlarını Müdafiə Təşkilatının və Azad İqtisadiyyata Yardım Mərkəzinin həyata keçirdiyi “Neft gəlirlərinin istifadəsi üzrə layihələrin monitorinqi və nəticələrin ictimai müzakirəsi” layihəsi üzrə görülmüş işləri əks etdirir. Bu layihənin həyata keçirilməsində məqsəd Azərbaycanın neft gəlirlərinin nə dərəcədə şəffaf və səmərəli istifadə olunduğunu aydınlaşdırmaq və ictimaiyyətin diqqətini bu sahədəki problemlərə yönəltmək idi. Bu məqsədə çatmaq üçün aşağıdakı vəzifələr qarşıya qoyulmuşdu:

- Neft gəlirlərinin istifadəsinin monitorinqi üzrə metodologiyanın hazırlanması;
- Neft gəlirlərinin istifadəsi üzrə iki istiqamətdə (ARDNF-nin vəsaiti hesabına həyata keçirilən “Samur-Abşeron” suvarma kanalının yenidənqurulması və ARDNŞ-nin vəsaiti hesabına reallaşdırılan Müalicə Diaqnostika mərkəzlərinin tikintisi layihələri) monitorinqinin aparılması;
- Monitorinqin nəticələri ilə bağlı ictimai müzakirələrin təşkil edilməsi;
- Neft gəlirlərinin istifadəsi sahəsində şəffaflığın artırılması üzrə təkliflərin hazırlanması.

2.1. Layihənin icrası barədə məlumat

“Neft gəlirlərinin istifadəsi üzrə layihələrin monitorinqi və nəticələrin ictimai müzakirəsi” layihəsi 1 oktyabr 2006 – 30 iyun 2007-ci il tarixlərini əhatə edən dövrdə həyata keçirilib və layihə üzrə aşağıdakı işlər görülmüşdür:

- Neft gəlirləri hesabına reallaşan layihələrin monitorinqi üzrə Metodologiya hazırlanıb;
- Neft gəlirlərinin istifadəsi üzrə monitorinqi nəzərdə tutulan layihələr barədə sənədlər və ilkin məlumatlar toplanıb.
- Monitorinq Qrupu təşkil edilib və onlara təlim keçilib;
- ARDNF, ARDNŞ və “Melorasiya və Su Təsərrüfatı” SC-yə İnformasiya Sorğuları göndərilib;
- ARDNŞ-də və “Melorasiya və Su Təsərrüfatı” SC-də monitorinq edilən layihələr üzrə məsul şəxslər və işçi qruplarla görüşlər keçirilib;
- Layihələrin həyata keçirildiyi ərazilərdə müşahidə aparmaq üçün səfərlər edilib;
- Layihələrin həyata keçirilməsi prosesi müşahidə edilib;
- “Samur-Abşeron suvarma kanalının yenidənqurulması” layihəsi çərçivəsində inşa edilən “Taxtakörpü su anbarı” layihəsinin ətraf icmalara təsiri öyrənilib;
- Su anbarının tikintisinin altına düşən Güləmli və Qarabağlar icmaları sakinlərinin hüquqlarının müdafiəsi məqsədilə mətbuat konfransı keçirilib;
- Hər bir monitorinq məsələsi üzrə İlkin Hesabat hazırlanıb.
- İlkin hesabatlar əldə edilmiş məsələlər üzrə izahat veilməsi üçün monitorinq edilən tərəfə təqdim edilib;
- İctimai müzakirələr keçirilib;
- Əldə olunmuş nəticələr və ictimai müzakirələr üzrə məlumatlar mətbuatda yerləşdirilib.
- Monitorinq nəticəsində aşkar edilmiş problemlərin həlli üçün tövsiyələr hazırlanıb
- Monitorinq edilən tərəflərin ilkin hesabatı rəsmi münasibət bildirməsinə nail olunub;
- Yekun Hesabat hazırlanıb, Azərbaycan və ingilis dillərində nəşr etdirilib.
- Yekun hesabat monitorinq edilən tərəflərə, ictimaiyyətə və maraqlı tərəflərə təqdim edilib.

2.2. Metodologiya

Layihə çərçivəsində hazırlanmış metodologiya (*Bax: Əlavə 9.1, səh. 49*) “Neft gəlirlərinin istifadəsi üzrə layihələrin monitorinqi və nəticələrin ictimai müzakirəsi” layihəsi üzrə həyata keçiriləcək işləri nəzərə almaqla hazırlanıb. Bu metodologiya layihə üzrə aparılacaq monitorinqin yolları və üsullarını özündə əks etdirir. Monitorinqin hazırlanması zamanı “Revenue Watch” İnstitutunun, Mərkəzi Avropa Universitetinin Siyasi Araşdırmalar Mərkəzi və Beynəlxalq Büdcə Layihəsinin birgə nəşr etdiyi “Büdcələrin və neft-qaz sənayesi gəlirlərinin monitorinqi üzrə” rəhbərlikdən, Beynəlxalq Büdcə Layihəsinin monitorinq üzrə treninq materiallarından, eləcə də layihədə iştirak edən QHT-lərin monitorinq üzrə əvvəllər hazırladıqları metodik göstərişlərdən və təcrübələrindən istifadə olunub.

2.3. Monitorinq Qrupunun təşkili və onlara verilmiş təlim

Monitorinq Qrupu üzvləri icraçı təşkilatlar arasında aparılmış məsləhətləşmələr əsasında seçilib. Qrupa irriqasiya sistemlərinin tikintisi üzrə mütəxəssis (Oqtay Səlimov) və NHMT-nin əvvəlki monitorinq layihələrində təcrübəsi olan Zamin Hacıyev və Mətanət Əliyeva daxil edilib. Monitorinq Qrupuna layihənin eksperti rəhbərlik edib.

Təlim prosesinə daha çox QHT təmsilçisi cəlb edilib. Burada məqsəd daha çox Vətəndaş Cəmiyyəti nümayəndəsinin “Neft gəlirlərinin istifadəsinin monitorinqi” üzrə bilik əldə etməsi olub.

İlk olaraq Monitorinq Qrupuna neft gəlirləri hesabına həyata keçirilən layihələr, həmçinin “Neft gəlirlərinin istifadəsi üzrə layihələrin monitorinqi və nəticələrin ictimai müzakirəsi” layihəsi çərçivəsində monitorinq ediləcək fəaliyyətlər barədə məlumat verilib. Sonra Monitorinq Qrupu üzvlərinə “Monitorinqin əsasları” və “Neft gəlirləri hesabına maliyyələşən layihələrin monitorinqi” mövzuları üzrə təlim keçilib. Birinci mövzu üzrə təlimi Əmək Hüquqlarının Müdafiə Liqasının rəhbəri Sahib Məmmədov, ikinci mövzu üzrə təlimi isə layihənin eksperti Zöhrab İsmayılov keçib.

2.4. İnformasiya sorğuları

Layihə çərçivəsində ARDNF-ə 1, ARDNŞ-yə 3, Melorasiya və Su Təsərrüfatı SC-yə 2 informasiya sorğusu göndərilib. İnformasiya Sorğuları “İnformasiya əldə etmək azadlığı haqqında” Qanuna (30 sentyabr 2005-ci il tarixli) əsasən hazırlanıb. İnformasiya Sorğusuna daxil edilmiş suallar Metodologiyaya uyğun olaraq monitorinq edilən məsələləri əhatə edib.

Layihə üzrə monitorinq subyektlərinə göndərilmiş sorğular əsasən cavablandırılıb. Bu isə layihənin uğurla reallaşdırılmasında müsbət rol oynayıb.

2.5. Regiona səfərlər

Layihə çərçivəsində regiona 6 səfər reallaşdırılıb. Bu səfərlər Gəncə şəhərini, Qazax rayon mərkəzini və Dəvəçi rayonunu əhatə edib. Səfərlərdə 4 nəfər, ekspert və MQ üzvləri iştirak ediblər. Səfərlərin hər biri 3 gün çəkib. Beləliklə də layihə çərçivəsində səfərlərin ümumi sayı 56 adam*gün təşkil edib.

Səfərlər əvvəlcədən monitorinq edilən tərəflə razılaşdırılıb. Monitorinq subyektləri neft gəlirləri hesabına həyata keçirilən layihələr üzrə görülən işlərin müşahidəsini aparmaq üçün MQ-yə şərait yaradıblar. Həmçinin, pordatçı təşkilatların menecerləri MQ-nin suallarına əsasən cavab veriblər.

2.6. Monitoring nəticəsində aşkar edilmiş məsələlər

2.6.1.ARDNŞ-nin Müalicə Diaqnostika Mərkəzlərinin tikintisi layihələrinin monitoringi nəticəsində aşkar edilmiş məsələlər

- MDM-lərin inşası üçün dislokasiya hazırlanarkən Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu nəzərə alınmayıb;
- MDM-lərin tikintisi üçün nəzərdə tutulmuş vəsaitlərin həcmi artırılıb. Ancaq bu son hədd deyil, ayrılmış vəsaitlərin artacağı gözlənilir;
- ARDNŞ, MDM layihələrinin Texniki İqtisadi Əsaslandırma sənədləri üzrə məlumat təqdim etməyib, sonradan layihələr üzrə TİƏ-nin ümumiyyətlə mövcud oldağı müəyyənləşib;
- Naxçivan MR-də fəaliyyətə başlamış MDM-in inşasına sərf olunmuş vəsaitlər barədə ictimaiyyətə məlumat verilməyib;
- Monitoring obyektini kimi seçilmiş Qazax MDM layihəsi üzrə 2006-cı ildə sərf edilmiş maliyyə vəsaiti üzrə məlumat MQ-yə təqdim edilməyib;
- Ayrı-ayrı MDM layihələrinin smeta dəyəri və xərclərin strukturu barədə ictimaiyyətə məlumat verilmir;
- Layihənin icrası zamanı podratçıların bir qismi dəyişdirilib;
- ARDNŞ podratçıları müəyyən edərkən “Dövlət satınalmaları haqqında” qanunun (27 dekabr 2001-ci il tarixli № 245 - II Q) tələbləri pozulub;
- Ayrı-ayrı layihələr üzrə xərclərin strukturu həm bir-biri ilə, həm də MDM layihələri üzrə yekun xərclərin strukturundan kəskin fərqlənir;
- MDM-lərin tibbi avadanlıqlarla təmin olunması üzrə podratçı və uyğun müqavilə ilə bağlı məlumatlar ictimaiyyətə təqdim edilməyib;
- ARDNŞ sosial investisiyaları artırsa da, həmin sosial obyektlərin gələcək istismar xərcləri üzrə planlaşma aparmır;
- Tikinti sahələrində texniki-təhlükəsizlik qaydalarına tam əməl edilmir;
- Tikintidə çalışan işçilərin əksəriyyəti əmək müqaviləsi olmadan layihələrə cəlb edilib.

2.6.2.ARDNF-in vəsaiti hesabına inşa olunan Taxtakörpü Su Anbarının tikintisi layihəsinin monitoringi nəticəsində aşkar edilmiş məsələlər

- ARDNF-in, fondan maliyyələşən layihələr üzrə vəsaitlərin təyinatı üzrə və səmərəli istifadəsinə nəzarət mexanizmləri yetərli deyil;
- “Melorasiya və Su Təsərrüfatı” ASC podrat müqavilələri üzrə xərclərin strukturu barədə ictimaiyyətə məlumat vermir;
- Su anbarının altına düşən yaşayış məntəqələrində mülkiyyətçilərə kompensasiyalar hesablanarkən indiki bazar qiymətləri və mülkiyyətçilərin köçürmədən sonrakı taleyi nəzərə alınmayıb;
- Mülkiyyətçilərə hesablanmış və ödənməmiş kompensasiyaların həcmində uyğunsuzluq var, mülkiyyətçilər arasında ayrışeçkiliyə və korrupsiyaya yol verilib;
- Üzümlü kəndi sakinlərinin mülkiyyət hüquqları pozulub. Onların mülkləri üçün ədalətsiz kompensasiya hesablanıb. Mülkiyyətçilərlə razılaşma olmadan onların adlarına kompensasiya hesabları açılıb və pul vəsaiti köçürülüb.
- Qarabağlar kəndində 31 ailə olsa da yeni qəsəbədə 70 ev tikilib və bu evlərin tikintisi bazar qiymətlərindən baha başa gəlib.
- Layihə üzrə ayrılmış vəsaitlərin istifadəsi üzrə qanun pozuntusu baş verib. Belə ki, 2006-cı ilin sonunda layihə üzrə 3242.7 min manat istifadə edilməmiş qalsa da, həmin vəsait Dövlət Xəzinədarlığına qaytarılmayıb və 2007-ci ilin əvvəlində

xərclənib. Eyni zamanda ASC-nin ARDNF-ə verdiyi hesabatlarda, eləcə də Monitoring Qrupuna təqdim etdiyi yazılı məlumatda 2006-cı ildə layihə üzrə ayrılmış vəsaitin tam xərcləndiyi göstərilib. Qalıq vəsaitlərin isə təyinatı dəyişdirilib.

2.7. İctimai müzakirələr

Layihə çərçivəsində 2 dəfə ictimai müzakirə keçirilib. İctimai müzakirələrdən birincisi ARDNŞ-nin Müalicə Diaqnostika Mərkəzlərinin tikintisi layihəsinin monitoringi üzrə nəticələrin, ikincisi isə ARDNF-in vəsiti hesabına inşa olunan “Taxtakörpü” su anbarının tikintisi layihəsinin monitoringi üzrə nəticələrin müzakirəsinə həsr olunub. İctimai müzakirələrdə monitoring subyektlərinin səlahiyyətli nümayəndələri, aidiyyətli hökumət qurumlarının təmsilçiləri, QHT rəhbərləri, müstəqil ekspertlər, beynəlxalq maliyyə qurumlarının və KİV-lərin nümayəndələri iştirak ediblər. İctimai müzakirələrdə Monitoring Qrupu monitoringin yekunları barədə təqdimatla çıxış ediblər. İctimai müzakirələrdə ARDNŞ və “Melorasiya və Su Təsərrüfatı” ASC-nin monitoring edilmiş layihələr üzrə məsul şəxsləri çıxış ediblər və nəticələrə münasibətlərini bildiriblər, habelə monitoring tapıntıları üzrə izahat veriblər.

Müzakirələrdə ekspertlər də çıxış ediblər, monitoring tapıntılarına münasibətlərini bildiriblər və təkliflər irəli sürüblər. İctimai müzakirələrdə səslənmiş obyektiv düzəlişlər və dəyərli təkliflər Yekun Hesabatda nəzərə alınıb.

2.8. İctimai əlaqələr

Bu layihə həyata keçirilərkən görülən işlərlə bağlı ictimaiyyətə vaxtaşırı məlumatlar verilib. Mesajlar ictimaiyyətə daha çox KİV vasitəsilə çatdırılıb. Layihənin koordinatoru və eksperti neft gəlirlərinin xərcənməsində şəffaflığın vəziyyəti ilə bağlı “Azadlıq” radiosunda dəfələrlə çıxış edib ictimaiyyətə məlumatlar veriblər. Hər biri 45 dəqiqə davam edən və ölkənin bütün regionlarında yayımlanan verilişlər sual-cavab və polemika xarakterli olub.

“Taxtakörpü” Su Anbarının tikintisi layihəsinin monitoringi zamanı hüquqları pozulmuş mülkiyyətçilərin müdafiəsi üçün mətbuat konfransı keçirilib (*Bax: Əlavə 9.5, səh. 58*).

Layihə üzrə aparılmış monitoringin nəticələri ödənişli əsaslarla “Təzadlar” qəzetində və “Korrupsiya və Cəmiyyət” jurnalında dərc edilib.

Bundan başqa mesajların yayılmasında internetin imkanlarından istifadə edilib, həmçinin Yekun Hesabat Azərbaycan və ingilis dillərinə nəşr edilərək, monitoring subyektlərinə, dövlət qurumlarına, beynəlxalq maliyyə institutlarına, maraqlı tərəflərə və aparıcı KİV-lərə çatdırılıb.

2.9. Yekun qənaətlər və təkliflər

2.9.1. Müalicə Diaqnostika Mərkəzlərinin tikintisi layihəsinin monitoringi üzrə qənaətlər

- Monitoring prosesində ARDNŞ layihəni həyata keçirən QHT-lərlə əməkdaşlıq istiqamətində real addımlar atıb və bununla Vətəndaş Cəmiyyəti ilə əməkdaşlıqda maraqlı olduğunu nümayiş etdirib;
- ARDNŞ Sosial İnvestisiya Proqramı olmadan genişmiqyaslı sosial layihələr həyata keçirir. Müalicə Diaqnostika Mərkəzlərinin tikintisi əvvəlcədən layihələşdirilməyib və ayrı-ayrı layihələr üzrə Texniki-İqtisadi Əsaslandırma hazırlanmayıb;

- ARDNŞ Müalicə Diaqnostika Mərkəzlərinin tikintisi layihələrini reallaşdırarkən, podratçıların seçimi prosesində "Dövlət satınalmaları haqqında" Qanunun (27 dekabr 2001-ci il № 245 - II Q), "Dövlət satınalmaları haqqında" Qanununun tətbiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanının (29 yanvar 2002-ci il, № 668) tələblərini pozaraq tender keçirməyib;
- Şirkətin bütün fəaliyyəti üzrə olduğu kimi, sosial layihələrin həyata keçirilməsi prosesində də şəffaflığın təmin edilməsi üçün ictimai əlaqələr mexanizmləri effektiv işləmir;
- Şirkətin hesabatlılıq üzrə fəaliyyəti yetərli sayıla bilməz. Belə ki, ARDNŞ öz fəaliyyəti barədə yalnız illik hesabatlar açıqlayır. Bununla belə, bu hesabatda şirkətin sosial fəaliyyəti barədə səthi və ümumi məlumatlar yer alıb.

Təkliflər:

- ARDNŞ-nin hazırda 2007-ci il üçün nəzərdə tutduğu Sosial İnvestisiyalar Proqramı üzrə beynəlxalq qurumlar və Vətəndaş Cəmiyyəti ilə müzakirələr təşkil edilməsi məqsəduyğundur;
- Şirkət öz fəaliyyətində şəffaflığı artırmaq üçün səmərəli İctimaiyyətlə Əlaqələr mexanizmləri yaratmaq barədə tədbirlər görsün;
- Şirkət öz internet sahifəsindəki "Sosial sahə" bölməsini zənginləşdirmək barədə tədbirlər görsün. Şirkətin həyata keçirdiyi sosial layihələrlə bağlı ətraflı məlumatları bu bölmədə yerləşdirmək imkanı vardır;
- ARDNŞ sosial layihələri həyata keçirərkən podratçı və subpodratçıların seçimi və satınalmalarla əlaqədar məsələlərdə qanunvericiliyin tələblərinə əməl olunması üçün tədbirlər görsün;
- Şirkət öz saytında başqa mənbələrin məlumatlarını, habelə şirkətin vəzifəli şəxslərinin çıxışlarını yerləşdirərkən, burada yer alan faktları və rəqəmləri dəqiqləşdirsin;

2.9.2. "Taxtakörpü" su anbarının tikintisi layihəsinin monitorinqi üzrə qənaətlər

- ARDNF, fondun vəsaitləri hesabına həyata keçirilən layihələrin həyata keçirilməsində şəffaflığın artırılmasında və bu sahədə Vətəndaş Cəmiyyəti ilə əməkdaşlıqda maraqlıdır;
- ARDNF-in, fondan maliyyələşən layihələr üzrə vəsaitlərin təyinatı üzrə və səmərəli istifadəsinə nəzarət mexanizmləri yetərli deyil. ARDNF bu vəsaitlərin səmərəli istifadəsi üzrə məsuliyyətin yalnız layihələr üzrə məsul dövlət qurumlarının üzərinə atılması siyasətini yürüdür;
- "Melorasiya və Su Təsərrüfatı" ASC, ARDNF-in vəsaitləri hesabına həyata keçirdiyi layihənin monitorinqinə şərait yaratmaqla Vətəndaş Cəmiyyəti ilə əməkdaşlıqda maraqlı olduğunu nümayiş etdirib;
- ASC öz fəaliyyəti və həyata keçirdiyi layihələr üzrə ictimaiyyətə dövrü hesabatlar açıqlamır;
- ASC-nin həyata keçirdiyi layihələr üzrə məlumatları və hesabatları ictimailəşdirmək üçün effektiv ictimai əlaqələr mexanizmləri yoxdur. ASC-nin internet sahifəsinin açılışı monitorinq dövrünün sonlarına təsadüf edir. İlkin müşahidələr göstərir ki, saytdakı resurslar olduqca az və səthi məlumatlardan ibarətdir;
- Su anbarının altına düşən yaşayış məntəqələrində mülkiyyətçilərin evlərinin, həyatıyanı sahələrinin və pay torpaqlarının alınması prosesində insan haqları və mülkiyyət hüquqları kobud şəkildə pozulub və korrupsiya hallarına yol verilib;

- Layihə üzrə ayrılmış vəsaitlərin istifadəsi üzrə qanun pozuntusu və xərclərin təyinatının dəyişdirilməsi halları baş verib.

Təkliflər:

- ARDNF-in, onun vəsaitləri hesabına maliyyələşən layihələrin şəffaf və səmərəli həyata keçirilməsi, vəsaitlərin təyinatına uyğun xərclənməsinə nəzarət mexanizmlərinin gücləndirilməsinə ehtiyac var;
- “Melorasiya və Su Təsərrüfatı” ASC öz fəaliyyəti və həyata keçirdiyi layihələr ictimaiyyət üçün dövrü hesabatların açıqlanması üzrə tədbirlər görsün;
- ASC effektiv ictimai əlaqələr mexanizmi yaratmaq üçün tədbirlər görsün;
- ASC internet səhifəsində resurların artırılması barədə fəaliyyətini artırsın. Səhmdar Cəmiyyət “İnformasiya azadlığı haqqında” qanuna uyğun olaraq ictimaiyyətə açıqlanması tələb olunan məlumatların saytda yer almasına diqqət yetirsin;
- ASC layihələr həyata keçirərkən insan haqlarının qorunması məsələsinə diqqət artırсын. Səhmdar Cəmiyyət nəzərə almalıdır ki, Azərbaycan insan hüquqları, o cümlədən mülkiyyət hüquqları Konstitusiyaya və Beynəlxalq konvensiyalarla qorunur;
- ASC Güləmli qalmaqalına görə məsuliyyət daşıyan əməkdaşlarının cəzalandırılması üzrə tədbirlər görsün;
- ASC layihə üzrə 2006-cı ilin sonunda xərclənməmiş vəsaitlərin hansı əsasla 2007-ci ilin əvvəlində xərclədiyini, həmçinin bu vəsaitlərin hansı əsasla təyinatının dəyişdiyi barədə qanunvericiliklə əsaslandırılmış izahat versin.

2.10. Layihə üzrə əldə edilmiş nəticələr

“Neft gəlirlərinin istifadəsi üzrə layihələrin monitorinqi və nəticələrin ictimai müzakirəsi” layihəsinin həyata keçirilməsi ilə aşağıdakı nəticələr əldə edilib:

- Bu layihə çərçivəsində “Neft gəlirləri hesabına reallaşan layihələrin monitorinqi üzrə Metodologiya” hazırlanıb ki, bu, həm icraçı, həm də başqa QHT-lərin analoji layihələrində istifadə oluna bilər;
- Həyata keçirilmiş layihə nəticəsində “Neft gəlirləri hesabına həyata keçirilən layihələrin monitorinqi” üzrə daha bir təcrübə yaranıb və hazırda bu təcrübə genişlənməkdədir (AİYM-in büdcə investisiyalarının monitorinqi layihəsini buna misal gətirmək olar);
- Bu layihə çərçivəsində təşkil edilmiş Monitorinq üzrə təlimlər nəticəsində peşəkar qrup yaranıb ki, qrupa daxil olan şəxslər partnyorların, eləcə də başqa QHT-lərin gələcək layihələrdə də iştirak edə biləcəklər;
- Partnyorlar layihəni həyata keçirərkən dövlət qurumları ilə anlaşmaya, əməkdaşlığa və dialoqa nail olublar ki, bu da Monitorinq nəticəsində obyektiv və real məlumatlara əsaslanan tapıntıların ortaya çıxmasında yardımçı olub. Eyni zamanda monitorinq subyektlərin tapıntılara öz rəsmi münasibətlərini açıqlayıblar;
- Təşkil edilmiş ictimai müzakirələrdə monitorinq subyektlərinin və nüfuzlu ekspertlərin, habelə maraqlı tərəflərin iştirakı səmərəli dialoqun aparılmasına, monitorinq subyektlərinin həyata keçirdiyi layihələr üzrə əlavə məlumatlar açıqlamasına gətirib çıxarıb;
- Layihənin icrası prosesində KİV-lə əməkdaşlıq, İctimai Müzakirələrdə KİV-in iştirakının təmin edilməsi, habelə monitorinqin nəticələrinin KİV-də yerləşdirilməsi neft gəlirlərinin necə istifadə olunduğu barədə məlumatların ictimaiyyətə çatdırılmasına yardımçı olub;

- Layihə üzrə fəaliyyətin nəticəsində ARDNŞ ilk dəfə olaraq 2006-cı il üzrə İllik Hesabatında sosial investisiyaların funksional strukturunu açıqlayıb (Hesabat 2007-ci ilin iyul ayında açıqlanıb);
- Layihə üzrə fəaliyyətin nəticəsində “Melorasiya və Su Təsərrüfatı” ASC özünün internet resurslarını yaradıb (www.stm.gov.az saytının açılması 2007-ci ilin iyul ayına təsadüf edir);
- Layihə üzrə fəaliyyətin nəticəsində su anbarının tikintisinin altına düşən evlərin və torpaq sahələrinin yenidən qiymətləndirilməsi üzrə hökumət səviyyəsində qərar qəbul edilib. Hazırda qiymətləndirmə prosesi gedir və mülkiyyətçilərə veriləcək kompensasiyaların əhəmiyyətli dərəcədə artırılması gözlənilir;

3. GİRİŞ

2005-ci ildən başlayaraq Azərbaycan böyük neft gəlirləri əldə etməyə başlayıb. Hazırda ölkənin neft gəlirləri dövlət büdcəsində, ARDNF-də və ARDNŞ-də toplanır. 2006-cı ildə Azərbaycan cəmi 4279.4 mln. manat neft gəliri əldə edib ki, bunun 2287.5 mln. manatı xarici neft şirkətlərinin mənfəət vergisi və ARDNŞ-nin dövlət büdcəsinə ödənişləri, 897.6 mln. manatı ARDNF-in gəlirləri, 1094.3 mln. manatı isə ARDNŞ-nin xalis mənfəəti olub. Ölkənin neft gəlirləri elə bu mənbələr üzrə də istifadə edilir. 2006-cı ildə əldə edilmiş neft gəlirləri tamamilə istifadə edilib.

2006-cı ildə ARDNŞ əldə etdiyi gəlirlər hesabına 285 mln. manat investisiya qoyuluşu həyata keçirib ki, bunun da 27.9 mln. manatı sosial investisiya layihələrinə (o cümlədən, 16.8 mln manat səhiyyə layihələrinə) sərf edilib. ARDNF-in əldə etdiyi gəlirlərin 585 mln. manatı dövlət büdcəsinə transfert edilib, qalan vəsait isə sosial və infrastruktur layihələrinə yönəldilib.

2006-cı ildə neft gəlirlərinin əksər hissəsi sosial və infrastruktur layihələrinə, habelə dövlət-hakimiyyət orqanlarının inzibati binalarının və başqa obyektlərinin təmirinə sərf edilib. Bu layihələrin isə hansısa maddi mənfəətdən danışmaq mümkün deyil. Sosial və infrastruktur layihələrinin yalnız sosial səmərəsindən söz açmaq olar. Bununla belə, bu layihələr başa çatdıqdan sonra onların dövlət qurumları tərəfindən saxlanması nəzərdə tutulur ki, bu da böyük xərclər tələb edəcək.

Azərbaycan hökumətinin "Neft və qaz gəlirlərinin idarə olunması üzrə uzunmüddətli strategiya"sı mövcuddur. Bu sənəd 27 sentyabr 2004-ci il tarixli 128 №-li prezident fərmanı ilə təsdiq edilib. Strategiyaya əsasən neft və qaz gəlirlərinin aşağıdakı istiqamətlərə sərf edilməsi nəzərdə tutulur:

- iqtisadiyyatın qeyri-neft sektorunun, regionların, kiçik və orta sahibkarlığın inkişafı;
- infrastruktur sahələrin geniş miqyaslı inkişafı;
- yoxsulluğun azaldılması üzrə tədbirlərin həyata keçirilməsi və digər sosial problemlərin həlli;
- iqtisadiyyatın intellektual və texnoloji bazasının səviyyəsinin yüksəldilməsinin stimullaşdırılması;
- "insan kapitalı"nın inkişafı (yüksək ixtisaslı kadrların hazırlanması (o cümlədən xarici ölkələrdə), kadrların professionallıq səviyyəsinin artırılması);
- ölkənin müdafiə qabiliyyətinin gücləndirilməsi;
- azad edilmiş ərazilərin yenidən qurulması və məcburi köçkünlərin doğma yurdlarına qaytarılması ilə bağlı tədbirlərin həyata keçirilməsi.

Artıq üçüncü ildir ki, sözügedən strategiya qəbul edilsə də, onun proqram əsasları hazırlanmayıb və hazırda hökumətin gündəliyində belə bir məsələ durmur. Məlum strategiya Azərbaycanın neft və qaz gəlirlərinin istifadəsi üzrə məqsədləri və prioritetləri müəyyən edir. Lakin bunun davamı ola biləcək proqramların nəzərdə tutulmaması neft gəlirlərinin pərakəndə, systemsiz və bir çox hallarda isə səmərəsiz istifadə olunmasına gətirib çıxarmaqdadır. Məsələn, hazırda bir tərəfdən dövlət büdcəsi hesabına, digər tərəfdən isə ARDNŞ hesabına səhiyyə ocaqları, məktəblər və idman kompleksləri tikilir. Dövlət büdcəsindən bu istiqamətə sərf olunan vəsaitlər xətti nazirlikərin təşəbbüsü ilə müəyyən mənada əsaslandırılır. Ancaq ARDNŞ-nin bu istiqamətdəki fəaliyyəti hansısa sosial tələbatlarla əsaslandırılmır.

Neft gəlirlərinin istifadəsi prosesində başqa bir ciddi problem layihələrin maddi cəhətdən yüksək qiymətləndirilməsi, bir çox hallarda isə icra prosesində layihələrin yenidən bahalaşdırılmasıdır. Bir sıra layihələr isə (məsələn, yol infrastrukturunu layihələri) sadəcə olaraq illərlə uzanır və onların nə dayandırılması, nə də sona çatması mümkün görünür. Eyni zamanda layihələrin icraçılarının seçilməsi və icra prosesində dövlət satınalmalarının tələbləri tez-tez pozulur. Həmçinin, bir çox hallarda layihələri məsul

dövlət qurumunun rəhbərliyinə yaxın olan özəl şirkətlər həyata keçirir. Dünya təcrübəsinə görə, infrastruktur layihələrinə ayrılan vəsaitlərin 20-25% korrupsiyaya uğrayır. Ümumi təəssüratlar Azərbaycanda bu fəzin daha çox olduğunu ehtimal etməyə əsas verir.

“Neft gəlirlərinin istifadəsi üzrə layihələrin monitorinqi və nəticələrin ictimai müzakirəsi” layihəsində neft gəlirləri hesabına həyata keçirilən bir sosial və bir infrastruktur layihəsi monitorinq edilib. Bunlardan birincisi, ARDNŞ-nin 10 regionda inşa etdiyi Müalicə Diaqnoasika Mərkəzlərinin tikintisi layihələri, digər layihə isə “Melorasiya və Su Təsərrüfatı” ASC-nin, ARDNF-in vəsaiti hesabına inşa etdiyi “Taxtakörpü” Su Anbarıdır. Birinci layihənin maliyyə tutumu 60 mln. manat, ikincisi layihənin smeta dəyəri isə 277 mln. manatdır. Bununla belə hər iki layihənin bahalaşması real görünür. ARDNŞ-nin layihələrinin nə qədər bahalaşması hələ bəlli olmasa da, ASC-nin layihəsinin ARDNF-ə azı 305 mln. manata başa gələcəyi gözlənilir.

4.ARDNŞ-nin MÜALİCƏ DİAQNOSTİKA MƏRKƏZLƏRİNİN TİKİNTİSİ LAYİHƏLƏRİNİN MONİTORİNQİ ÜZRƏ NƏTİCƏLƏR

Monitoring sualları	Şirkətin cavabları	Müşahidələr və əldə olunmuş əlavə məlumatlar	Tapıntılar	Şirkətin qeydləri
1) ARDNŞ-nin 10 bölgədə Müalicə Diaqnostika Mərkəzlərinin tikintisi üçün dislokasiya hansı qurum tərəfindən müəyyənləşib? Xahiş edirik, bunu müəyyən edən sərəncam, əmr, qərar və sair normativ sənəd barədə məlumat verəsiniz.	Bölgələrdə Müalicə Diaqnostika Mərkəzlərinin tikintisi üçün dislokasiya Prezident Aparatı və Dövlət Neft Şirkəti tərəfindən müəyyənləşdirilib. Layihələr, Regionların Sosial İqtisadi İnkişaf Proqramına uyğun olaraq regionlarda səhiyyədə olan mövcud problemlərin aradan qaldırılması məqsədini daşıyır.	Şirkət dislokasiyanı müəyyən edən sərəncam, əmr, qərar və sair normativ sənəd barədə məlumat təqdim etməyib. Razılaşma əsasında MDM-lərin tikintisi üçün Lənkaran, Naxçıvan, Əli Bayramlı, Qazax, Gəncə, Bərdə, Zaqatala, Qəbələ və Quba bölgələri seçilib. Eyni zamanda Siyəzəndə vaxtilə tikilmiş tibb mərkəzi yenidən qurulub. Beləliklə də, bu dislokasiyaya uyğun olaraq, Gəncə-Qazax, Şəki-Zaqatala, Aran və Quba-Qusar iqtisadi rayonlarına iki, Naxçıvan və Lənkaran-Astara iqtisadi rayonlarına isə bir MDM düşür. Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonuna daxil olan rayonların heç birində MDM tikintisi nəzərdə tutulmayıb.	MDM-lərin inşası üçün dislokasiya hazırlanarkən Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu nəzərə alınmayıb.	<i>MDM-lər ARDNŞ-nin 134/Mİ nömrəli 10.03.2006-cı il tarixli məktubuna əsasən tikilir. ARDNŞ-nin 16/ƏT-224 Mİ nömrəli 28.02.2007-cı il tarixli məktubu isə Yevlax rayon 235 çarpayılıq xəstəxana (4 mərtəbəli 12000 kv m), Göyçay (4 mərtəbəli 7000 kv m), Şamaxı (3 mərtəbəli 4000 kv m), Cəlilabad (3 mərtəbəli 4000 kv m) rayonlarında MDM və Füzuli rayonunda (2 mərtəbəli 3000 kv m) tibb mərkəzinin tikintisi Sosial İnkişaf İdarəsinə həvalə edilib. Hazırda yeni MDM-lərin layihə-smeta sənədləri hazırlanır.</i>
2) 2004-cü ildə ARDNŞ-dən ictimaiyyətə açıqlanan məlumatlara görə, müalicə diaqnostika mərkəzlərinin inşası üçün 50 mln. dollar məbləğində vəsait tələb olunurdu.	Müalicə Diaqnostika Mərkəzlərinin tikintisi üçün ARDNŞ tərəfindən 59 498,2 min manat ayrılması nəzərdə tutulur.	Monitoring Qrupuna verilmiş məlumatlara görə, artıq təhvil verilmiş Lənkaran MDM-in inşasına 6,911 mln. manat sərf edilib. 13 aprel 2006-cı il tarixdə www.socar.gov.az saytında yerləşdirilmiş məlumata görə (“Azərtac”), Zaqatala MDM şirkətə 13 mln. dollara (təxminən 11,44 mln. manat) başa gələcək. Məlumatda bunun 10 mln. dollarının tikinti-quraşdırma işlərinə, 3 mln. dolları isə tibbi	MDM-lərin tikintisi üçün nəzərdə tutulmuş vəsaitlərin həcmi artırılıb. Ancaq bu son hədd deyil, ayrılmış vəsaitlərin artacağı gözlənilir.	<i>Məlumat üçün qeyd edirik ki, Zaqatala MDM-in 7.5 mln manata başa gəlməsi nəzərdə tutulur. Bunun 5.38 mln. manatı tikinti-quraşdırma işlərinə, 2.2 mln. manatı isə tibbi avadanlıqların alınmasına sərf olunacaq. Əlavə xəstəxana, MDM və</i>

<p>Hazırda layihələrin qiymətində hər hansı bir dəyişiklik baş veribmi?</p>		<p>avadanlıqların qurulmasına sərf ediləcəyi bildirilir. İnternet saytındakı bu məlumatda isə səhvə yol verilib. Bu rəqəmlərin Zaqatala MDM-ə heç bir aidiyyəti yoxdur. Monitoring Qrupu Gəncə şəhər MDM-də olarkən, podratçı şirkətin (“Qaraçay” şirkəti) nümayəndəsi M.U. tikinti-quraşdırma işləri üçün ARDNŞ ilə 4,5 mln. manatlıq müqavilənin imzalandığını bildirib. Eyni zamanda tikinti dövründə materialların qiymətlərinin bahalaşması nəticəsində müqavilə qiymətinin 6 mln. manatadək artırılmasının müzakirə edildiyi qeyd olunub. Qazax MDM üzrə tikinti işlərinin həyata keçirilməsi üçün 3,8 mln. manatlıq müqavilə bağlanıb. Podratçı şirkətin (“Sosial Tikinti – M” MMC) nümayəndəsi M.H. bu layihənin də bahalaşacağını istisna etməyib. Buna səbəb kimi tikinti materiallarının qiymətinin qalxması göstərilir. Bundan əlavə, elektrik, havalandırma, isitmə, sanitariya qovşağı, siqnalizasiya və rabitə sistemlərinin qurulması üçün ayrıca müqavilə bağlanıb. Bu layihə üzrə elektrik, siqnalizasiya və rabitə sistemini «Qafqazenerqoservis», ventilyasiya, isitmə və soyutma sistemlərini, eləcə də sanitariya qovşağını «RK inşaat» şirkəti qurur. “RK inşaat” şirkətinin nümayəndəsinin bildirdiyinə görə, onların gördüyü işə görə 600-700 min manat tələb olunacaq.</p>	<p>Şirkətin saytında dəqiqləşdirilməmiş məlumat yer alıb.</p>	<p><i>tibb məntəqəsinin (5 ədəd) tikintisi ilə əlaqədar olaraq xərclərin artması gözlənilir.</i></p>
<p>3) Ayrı-ayrılıqda hər bir layihənin reallaşdırma müddəti</p>	<p>Müalicə diaqnostika mərkəzlərinin tikintisinin 2007-ci ildə başa</p>	<p>Monitoringin aparıldığı dövrdə MDM-lərdə tikinti-quraşdırma işləri normal davam edib. Tikinti prosesində müəyyən dövrlərdə</p>	<p>Tikinti işləri qrafikə uyğun davam edib və vaxtında</p>	<p><i>Tikintisi nəzərdə tutulan əlavə səhiyyə obyektlərinin layihə-smeta sənədləri tam</i></p>

<p>barədə məlumat verməyinizi xahiş edərdik.</p>	<p>çatdırılması nəzərdə tutulur. Ayrı-ayrılıqda layihələrin reallaşma müddəti aşağıdakı kimidir:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lənkaran MDM – 2006-cı ilin iyun ayında istismara verilib; - Əli Bayramlı şəhər MDM – 2007-ci ilin ikinci yarısında istismara verilməsi nəzərdə tutulur; - Qazax MDM - 2007-ci ilin birinci yarısında istismara verilməsi nəzərdə tutulur; - Gəncə regional MDM - 2007-ci ilin ikinci yarısında istismara verilməsi nəzərdə tutulur; - Bərdə MDM - 2007-ci ilin ikinci yarısında istismara verilməsi nəzərdə tutulur; - Zaqatala MDM - 2007-ci ilin birinci yarısında istismara verilməsi nəzərdə tutulur; - Qəbələ MDM - 2007-ci ilin ikinci yarısında istismara verilməsi nəzərdə tutulur; - Quba MDM - 2007-ci ilin ikinci yarısında 	<p>gecikmələr olub. Bu podratçı şirkətlərin dəyişdirilməsi, eləcə də tikinti materiallarının təminatı ilə bağlı olub. Bununla belə, podratçı şirkətlər gecikmələri aradan qaldıra biliblər. Müəyyən kənarlaşmalar istisna olmaqla, MDM-lərin şirkətin qeyd etdiyi müddətlərdə təhvil verilməsi gözlənilir. Şirkətin Sosial İnkişaf İdarəsinin məsul şəxsləri tikinti prosesinin qrafikə uyğun getməsini müntəzəm olaraq yoxlayırlar. Və buna uyğun olaraq maliyyə vəsaitləri aylıq tranşlarla ayrılır.</p>	<p>tamamlanması gözlənilir.</p>	<p><i>hazır olduqdan sonra tikinti qrafiki razılaşıdırılacaq.</i></p>
--	---	--	---------------------------------	---

	istismara verilməsi nəzərdə tutulur;			
4) Layihələrin Texniki İqtisadi Əsaslandırması hansı qurum tərəfindən hazırlanıb?	Şirkət bu suala cavab verməyib	Motironq Qrupu Gəncə və Qazax MDM-lərdə olarkən podratçı şirkətlərin nümayəndələri TİƏ-nin mövcud olduğunu və ARDNŞ tərəfindən hazırlandığını bildirsələr də, bu sənədlə bağlı məlumat verilməyib. Monitoring aparılan MDM-lərin hər ikisinin layihəsini isə "Atilla KM" şirkəti hazırlayıb.	ARDNŞ, MDM layihələrinin Texniki İqtisadi Əsaslandırma sənədləri üzrə məlumat təqdim etməyib	<i>Regionlarda tikilən səhiyyə obyektləri istismara verildikdən sonra onların əhaliyə pulsuz xidmət göstərməsi nəzərdə tutulub.</i>
5) Layihələrin həyata keçirilməsi başlandıqdan 2006-cı ilin oktyabrın əvvəlində diaqnostika mərkəzlərinin tikintisi üçün ARDNŞ-dən nə qədər vəsait xərclənib?	Layihələrin həyata keçirilməsinə başlanılan müddətdən 2006-cı ilin oktyabrın əvvəlində MDM-lərin tikintisinə 10 734,9 min AZN vəsait xərclənib.	Şirkət tələb olunan məlumatı yalnız 8 MDM üzrə təqdim edib. Bundan əlavə, 2006-cı ildə Naxçıvan şəhərində də ARDNŞ-nin vəsaiti hesabına inşa edilmiş MDM istifadəyə verilib. Lakin bu layihəyə sərf edilmiş vəsaitin həcmi barədə ictimaiyyətə məlumat verilmir. Bu vəsait ARDNŞ-dən MR hökumətinə ayrılıb və MDM-in inşasını MR hökuməti həyata keçirib.	Naxçıvan MR-də fəaliyyətə başlamış MDM-in inşasına sərf olunmuş vəsaitlər barədə ictimaiyyətə məlumat verilməyib.	
6) Bu müddət ərzində layihələrdə nəzərdə tutulan işlərin hansı həcmi görüldü?	Layihələrin həyata keçirilməsinə başlanılan müddətdən 2006-cı ilin oktyabrın əvvəlində nəzərdə tutulan işlərin təxminən 18%-i yerinə yetirilib	Əgər şirkətin təqdim etdiyi 2006-cı ilin oktyabrın əvvəlində sərf olunmuş vəsaiti ümumi sərf ediləcək vəsaitin həcminə bölsək, təqdim olunan 18% göstəricisi alınacaq. Bu isə əslində qeyd olunan dövr üçün işlərin icrasını deyil, ayrılmış vəsaitlərin istifadəsinin səviyyəsini ifadə edir.	Şirkət qeyd olunmuş sual üzrə səthi və ümumi məlumat təqdim edib. Ayrı-ayrı layihələr üzrə icra məlumatları təqdim edilməyib.	<i>01.01.2007-ci ilə cəmi 13291.2 min manat kapital qoyuluşu yerinə yetirilib.</i> <i>2007-ci ilin yanvar-may aylarında bu sahəyə 7386.3 min manat yönəldilib.</i>
7) Layihələrin reallaşdırılması məqsədilə 2006-cı il üçün nə qədər vəsait ayrılıb və nə qədər vəsaitin xərclənəcəyi	MDM-lərin tikintisi üçün 2006-cı ildə 20597,1 min AZN vəsaitin ayrılması planlaşdırılıb və ilin sonunadək 2006-cı il üçün ayrılmış vəsaitin təqribən	Şirkətdən tələb olunan məlumat təqdim edilib (<i>Müsbət hal</i>). Gəncə MDM-in tikinti-quraşdırma işlərinin həyata keçirən "Qaraçay" şirkəti 2006-cı ildə görülən işlərə görə 1 777,6 mln. manat vəsait	Monitoring obyekti kimi seçilmiş Qazax MDM layihəsi üzrə 2006-cı ildə sərf edilmiş maliyyə vəsaiti üzrə	<i>2007-ci ildə cəmi 29 mln. manat kapital qoyuluşu nəzərdə tutulur.</i>

gözlənilir?	15000 min AZN-i xərclənəcəkdir.	alıb. Qazax MDM üzrə analoji məlumatı əldə etmək mümkün olmayıb.	məlumat MQ-yə təqdim edilməyib	
8) Layihələrin reallaşması üçün 2007-ci ildə nə qədər vəsaitin ayrılacağı proqnozlaşdırılır?	MDM-lərin tikintisinin başa çatdırılması üçün 2007-ci ildə 42024,4 min AZN vəsaitin ayrılması proqnozlaşdırılır.	Şirkət tələb olunan məlumatı təqdim edib.	Müsbət hal	
9) Reallaşdırılan hər bir layihə üzrə aşağıdakı məlumatları təqdim etməyinizi xahiş edirik a) Smeta dəyəri nə qədərdir? b) Smeta dəyərində tikinti-quraşdırma işlərinə ayrılmış vəsaitlərin həcmi nə qədər təşkil edir? c) Tibbi avadanlıqların alınması üçün vəsaitlərin həcmi nə qədərdir?	Reallaşdırılan hər bir layihə üzrə göstəricilər aşağıdakı kimidir: - Lənkaran MDM-in əsas korpusu 4 mərtəbəli, ümumi sahəsi 4701 m ² -dir; - Əli Bayramlı MDM-in əsas korpusu 4 mərtəbəli, ümumi sahəsi 3900 m ² -dir; - Qazax MDM-in əsas korpusu 3 mərtəbəli, ümumi sahəsi 5470 m ² -dir; - Gəncə MDM-in əsas korpusu 4 mərtəbəli, ümumi sahəsi 7500 m ² -dir; - Bərdə MDM-in əsas korpusu 4 mərtəbəli, ümumi sahəsi 6940 m ² -dir; - Zaqatala MDM-in əsas korpusu 4 mərtəbəli, ümumi sahəsi 5880 m ² -dir; - Qəbələ MDM-in əsas korpusu 4 mərtəbəli, ümumi sahəsi 5610 m ² -dir; - Quba MDM-in əsas	Şirkət bu sual üzrə gərək olan cavabı verməyib. ARDNŞ Sosial İnkişaf İdarəsinin rəis müavini Q.M. bunu belə izah edib ki, qiymətlərin dəyişməsi ehtimalını nəzərə alaraq idarə konkret rəqəmləri təqdim etməkdən ehtiyat edir. Tikintisi başa çatmış Lənkaran MDM-i, Monitoring Qrupunun müşahidə apardığı Gəncə və Qazax MDM-ləri, eləcə də tikintisi davam edən Zaqatala MDM üzrə smeta dəyəri və tikinti-quraşdırma işlərinə sərf olunan vəsaitlərin həcmi barədə məlumatlar əldə edilsə də, digər layihələrin dəyəri barədə məlumatları əldə etmək mümkün olmayıb.	Ayrı-ayrı MDM layihələrinin smeta dəyəri və xərclərin strukturu barədə ictimaiyyətə məlumat verilmir	<u>Lənkaran MDM</u> a) Smeta dəyəri – 4368.7 min manat, o cümlədən, tikinti-quraşdırma işləri 3685.6 min manat; <u>Əli Bayramlı MDM</u> a) SD – 3632 min manat, o cümlədən, TQİ - 3100 min manat <u>Qazax MDM</u> a) SD – 5007.4 min manat, o cümlədən, TQİ – 4279.7 min manat <u>Gəncə MDM</u> a) SD – 6868.8 min manat, o cümlədən, TQİ – 5880 min manat <u>Bərdə MDM</u> a) SD – 6355.2 min manat, o cümlədən, TQİ – 5440 min manat, <u>Zaqatala MDM</u> a) SD – 5382 min manat, o cümlədən,

	<p>korpusu 3 mərtəbəli, ümumi sahəsi 5740 m²-dir. Bundan əlavə hər kompleksdə yeməxana, qazanxana, çamaşırxana, anbar, su rezervuarları, transformatorların quraşdırılması, DQA, morq və sair tikililər nəzərdə tutulur.</p>			<p><i>TQİ – 4610 min manat</i> <u><i>Qəbələ MDM</i></u> <i>a) SD – 5142 min manat, o cümlədən,</i> <i>TQİ – 4400 min manat</i> <u><i>Quba MDM</i></u> <i>a) SD – 4842 min manat, o cümlədən,</i> <i>TQİ – 4100 min manat</i></p>
<p>10) Xahish edirik, tikinti işlərini həyata keçirən podratçıların və subpodratçıların siyahısını təqdim edəsiniz.</p>	<p>1.Lənkaran MDM – “EMBA WOOD” MMC 2.Əli Bayramlı şəhər MDM – “A+A” Şirkətlər Qrupu 3.Qazax MDM - ”Sosial tikinti” ASC, “Sosial tikinti - M” MMC 4.Gəncə regional MDM - ”Qaraçay” şirkəti 5.Bərdə MDM - ”Qaraçay” şirkəti 6.Zaqatala MDM – “İnşaat avroservis” MMC 7.Qəbələ MDM – “Şinkar” inşaat firması 8.”ZQAN constration” MMC</p>	<p>Layihələrin icrası prosesində podratçı şirkətlərin bir qismi dəyişdirilib. Gəncə MDM-in inşasını əvvəl iki şirkət (<i>həmin şirkətin adını dəqiqləşdirmək mümkün olmayıb - MQ</i>) başlayıb. Həmin şirkətlər MDM-in hasarını çəkiblər və bünövrənin qoyulması üçün hazırlıq işləri görüblər. Sonra həmin şirkətlər prosesdən uzaqlaşdırıblar. 2006-cı ili may ayından “Qaraçay” şirkəti podrat işlərinə başlayıb. Qazax MDM-in tikintisini “EMBA WOOD” MMC başlayıb. Sonradan bu layihə ”Sosial tikinti” ASC və “Sosial tikinti - M” MMC-yə verilib. Tikinti-quraşdırma işlərinin icra edən şirkətlərinin “qohum” olduğu onların adlarından da bəllidir. Bununla belə monitoring prosesində bu işləri əsasən bir şirkətin “Sosiالتikinti-M” MMC-nin həyata keçirdiyi məlum oldu. Şirkətin nümayəndəsi M.H. bildirdiyinə görə, tikintidə daimi 55-60 nəfər işçi çalışır. Elə MMC-nin də cəmi bu qədər işçisi var və onlar yalnız bu tikintidə</p>	<p>Layihənin icrası zamanı podratçıların bir qismi dəyişdirilib</p> <p>Şirkətin saytında dəqiqləşdirilməmiş məlumat yer alıb.</p>	

		<p>çalışırlar. M.H. ASC-nin tikintidə nə qədər işçisinin çalışdığını barədə məlumat verə bilmədi.</p> <p>Şirkətin Sosial İnkişaf İdarəsinin 07 fevral 2007-ci il tarixli rəsmi arayışında Zaqatala MDM-in inşası üzrə podratçının “İnşaat Avroservis” MMC olduğu bildirilir. 13 aprel 2006-cı il tarixdə www.socar.gov.az saytıda yerləşdirilmiş məlumata görə isə bu layihəni “Rabitə-İnşaat” ASC-nin icra etdiyi bildirilir. Bununla belə, internet saytındakı bu məlumat təsdiqini tapmayıb. Belə ki, “Rabitə-İnşaat” şirkəti Balakəndə ARDNŞ-nin sifarişi ilə inşa edilən mərkəzi xəstəxananın tikintisi üzrə podratçıdır.</p>		
11) ARDNŞ layihənin podratçısı və subpodratçıları hansı əsaslarla seçib (tender, sərəncam, qərar və s.)?	Tikintini həyata keçirən podratçılar texniki və maliyyə imkanlarına görə seçilib.	Layihələrin dəyəri 50 min manatdan yuxarı olduğundan, ARDNŞ-nin apardığı seçim üsulu "Dövlət satınalmaları haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə 29 yanvar 2002-ci il tarixli (№ 668) prezident fərmanının 2-ci bölməsinin 1-ci hissəsi ilə ziddiyyət təşkil edir.	ARDNŞ podratçıları müəyyən edərkən “Dövlət satınalmaları haqqında” qanunun (27 dekabr 2001-ci il tarixli № 245 - II Q) tələbləri pozulub	
12) Əgər seçim tender əsasında aparılıbsa, xahiş edirik detalları açıqlayasınız.	Seçim tender əsasında aparılmayıb.	Şərhə ehtiyac yoxdur	Qanunvericilik pozulub	
13) Layihə üzrə	MDM-lərin tikintisi üzrə	Şirkət yalnız 3 göstərici üzrə xərclərin	Ayrı-ayrı layihələr	

<p>nəzərdə tutulan vəsaitin ümumi həcmində aşağıdakı xərc maddələrinin payı nə qədərdir? a) Mal-material xərcləri b) Əməyin ödənişi və əmək haqqına üstəlik c) Nəqliyyat xərcləri d) Enerji xərcləri e) Maşın və avadanlıqların alınması və ya icarəsi f) Başqa xərclər (mümkündürsə, sadalayın) h) Tibbi avadanlıqların alınması və quraşdırılması</p>	<p>nəzərdə tutulan vəsaitlərin ümumi həcmində mal-material xərcləri təqribən 60%, əmək haqqı təqribən 15%, digər xərclər 25% təşkil edib.</p>	<p>strukturunu təqdim edib. Beləliklə də, şirkətin təqdim etdiyi məlumat əsasında, MDM layihələri üzrə ayrılmış vəsaitlərin 35 698,92 mln. manatı (60%) mal-material xərclərinə, 8 924,73 mln. manatı (15%) əmək haqqına, 14 874,55 mln. manatı (25%) isə digər xərclərə sərf olunmaqdadır. Bununla belə Gəncə və Qazax MDM-lərini inşa edən şirkətlərin nümayəndələrinin xərclərin strukturu ilə bağlı təqdim etdiyi məlumatlar bundan fərqlənir. “Qaraçay” şirkətinin nümayəndəsi M.U. məlumatına görə, Gəncə MDM layihəsi üzrə mal material xərcləri 60%, əməkhaqqı xərcləri 30-32%, digər xərclər üçün isə 8-10% sərf olunacaq. “Sosial tikinti M” MMC-nin nümayəndəsi M.H. məlumatına görə isə, Qazax MDM layihəsi üzrə xərclərin 70-80%-ni mal-material, 20-30%-ni isə əməkhaqları təşkil edir.</p>	<p>üzrə xərclərin strukturu həm bir-biri ilə, həm də MDM layihələri üzrə yekun xərclərin strukturundan kəskin fərqlənir.</p>	
<p>14) Xahiş edirik ki, tibbi avadanlıqların alınması və quraşdırılması üzrə podratçı şirkətlərin adı və uyğun müqavilənin detalları barədə məlumat verəsiniz.</p>	<p>MDM-lərdə “Siemens” tibbi avadanlıqların quraşdırılması nəzərdə tutulur.</p>	<p>Şirkət tələb olunan məlumat üzrə cavab verməyib və yalnız tibbi avadanlıqların istehsalçısının adını təqdim edib.</p>	<p>MDM-lərin tibbi avadanlıqlarla təmin olunması üzrə podratçı və uyğun müqavilə ilə bağlı məlumatlar ictimaiyyətə təqdim edilməyib.</p>	<p><i>MDM-lərdə tibbi avadanlıqların alınması və quraşdırılması ilə “Siemens” və “Frezenius” şirkətləri məşğul olur</i></p>
<p>15) Xahiş edirik ki, istifadəyə verilmiş müalicə-diaqnostika mərkəzləri üzrə alınmış tibbi</p>	<p>1.Kompüter tomoqrafi 2.Rentgen aparatı 3.Əməliyyat üçün C-duqa rentgen 4.EKQ</p>	<p>Şirkət tələb olunan məlumatı təqdim edib.</p>	<p>Müsbət hal</p>	

<p>lövazimatın siyahısını təqdim edəsiniz.</p>	<p>5.USM 6.Laborotoriya analizatorları – 10 ədəd 11.Kardiamonitorlar 12.Narkoz aparatları 13.Fizioterapeya aparatları 14.Əməliyyat otaqları üçün avadanlıqlar 15.LOR və göz üçün avadanlıqlar</p>			
<p>16) Müvafiq icra strukturunun balansına veriləndək MDM-lərin saxlanması sərf olunan və yaxud sərf olunacaq vəsaitin həcmi barədə məlumat verməyinizi xahiş edirik.</p>	<p>Lənkaran MDM istismara verilib və ARDNŞ-nin balansına daxil edilib. Digər komplekslərdə tikinti-quraşdırma işləri davam edir.</p>	<p>Layihələrin icrasına başlanarkən, MDM-lərin yerli icra strukturlarının balansına verilməsi gözlənilirdi. Sonradan, hökumət səhiyyə sektorunun aşağı səviyyədə maliyyə ilə təmin olduğunu nəzərə alaraq, MDM-lərin ARDNŞ-nin balansına daxil edilməsinə razılıq verib. Hazırda inşa olunan MDM-lərin də gələcəkdə ARDNŞ-nin balansına daxil ediləcəyi gözlənilir. Bu işə şirkətin xərclərinin artmasına gətirib çıxaracaq. Şirkət tələb olunan məlumat üzrə səthi cavab verib. Müşahidələr göstərir ki, şirkət sosial investisiyaları artırsa da, gələcəkdə həmin sosial obyektlərin istismar xərcləri üzrə planlaşma aparmır. Bu işə sosial layihələrin proqramsız həyata keçirilməsi ilə bağlıdır. ARDNŞ-nin hazırda sosial investisiya proqramı hazırladığı barədə məlumatlar var. Bu proqramın 2008-2010-cu illəri əhatə edəcəyi gözlənilir.</p>	<p>ARDNŞ sosial investisiyaları artırsa da, gələcəkdə həmin sosial obyektlərin ictismar xərcləri üzrə planlaşma aparmır.</p>	<p><i>Naxçıvan MDM Muxtar Respublikanın Səhiyyə Nazirliyinin balansına verilib.</i> <i>Lənkaran MDM üzrə 2007-ci ildə 1465604 manat saxlanma xərcləri ARDNŞ tərəfindən təsdiq edilib.</i></p>
<p>17) Tikinti sahəsində çalışan işçilərin texniki təhlükəsizliyinin təmin</p>	<p>“Qaraşay” şirkətinin (Gəncə MDM) və “Sosial tikinti - M” MMC-nin</p>	<p>Gəncə MDM-də işçilərin texniki təhlükəsizlik üzrə məlumatlandırıldığı barədə xüsusi jurnal mövcud olsa da, həmin jurnalda işçilərin bu</p>	<p>Tikinti sahələrində texniki-təhlükəsizlik</p>	

<p>edilməsi və üçün hansı işlər görülür? (Sual podratçı şirkətlərə yönəlib)</p>	<p>(Qazax MDM) nümayəndələri işçilərin texniki təhlükəsizlik qaydaları ilə tanış edildiyini və onların xüsusi forma və qoruyucu dəbilqələrlə təmin edildiyini bildirişlər (Cavablar podratçı şirkətlərə aiddir)</p>	<p>məlumatlarla tanış olduğunu təsdiq edən imzaları yox idi. Eyni zamanda tikinti sahəsində işçilərin yalnız bir qismi xüsusi forma və dəbilqə geyinmişdilər. Qazax MDM-də işçilərin texniki təhlükəsizlik qaydaları üzrə məlumatlandırılmasına dair hər hansı sənəd təqdim edilmədi. Tikinti sahəsində işçilərin yalnız bir qismi xüsusi forma geyinmişdilər.</p>	<p>qaydalarına tam əməl edilmir.</p>	
<p>18) Tikinti sahəsində çalışan işçilərlə əmək müqavilələləri bağlanıbmı? (Sual podratçı şirkətlərə yönəlib)</p>	<p>“Qaraşay” şirkətinin (Gəncə MDM) və “Sosial tikinti - M” MMC-nin (Qazax MDM) nümayəndələri işçilərin əmək müqaviləsi əsasında işlədiklərini bildirişlər. (Cavablar podratçı şirkətlərə aiddir)</p>	<p>Monitoring zamanı məlum olub ki, həm Gəncə MDM-i, həm də Qazax MDM-i inşa edən şirkətlərin işçilərinin əksəriyyəti əmək müqaviləsi olmadan çalışırlar. Bu, işçilərlə söhbət zamanı aşkar oldu. Bəzi işçilərlə müqavilə bağlansa da, müqavilənin bir surəti həmin işçilərə təqdim edilməyib.</p>	<p>Tikintidə çalışan işçilərin əksəriyyəti əmək müqaviləsi olmadan layihələrə cəlb edilib.</p>	

5.ARDNF-dən "SAMUR-ABŞERON" SUVARMA KANALININ YENİDƏNQURULMASINA AYRILMIŞ VƏSAİTLƏRİN MONOTORİNGİ ÜZRƏ NƏTİCƏLƏR

5.1. ARDNF-ə ÜNVANLANMIŞ SUALLAR, ƏLDƏ OLUNMUŞ MƏLUMATLAR VƏ NƏTİCƏLƏR

Monitoring sualları	ARDNF-in cavabları	Əldə olunmuş əlavə məlumatlar	Tapıntılar	ARDNF-in qeydləri
1.Samur-Abşeron suvarma kanalının yenidənqurulmasına ARDNF-dən vəsait hansı sərəncam və ya qərar əsasında ayrılıb?	Samur-Abşeron suvarma kanalının yenidənqurulması layihəsinin ARDNF tərəfindən maliyyələşdirilməsi 28 dekabr 2005 il tarixli 346 sayılı prezident fərmanı ilə təsdiq edilmiş 2006 -ci ilin büdcəsinə uyğun həyata keçirilir. 2006-cı ildə bu məqsədlə ARDNF büdcəsindən 37,0 mln.manat vəsait ayrılıb.28.12.2006 il tarixli fərmanı 2007-ci il üçün ayrılmış vəsaitin miqdarı 76,9 mln.manat.	ARDNF tələb olunan məlumatı təqdim edib		
2.Samur-Abşeron suvarma kanalının yenidənqurulması layihəsinə ARDNF-dən ayrılmış vəsaitləri hansı qurumlar idarə edir?	Nazirlər Kabinetinin 24 fevral 2006 il tarixli 42s sayılı sərəncamına əsasən layihənin idarə edilməsi və sifarişçi funksiyalarının icrası "Melorasiya və Su Təsərrüfatı" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinə həvalə edilib.	ARDNF tələb olunan məlumatı təqdim edib		
3.ARDNF layihənin podratçısı və subpodratçıları haqqında və onların nəyin əsasında (tender, sərəncam qərar və s) seçdiyi barədə hansı informasiyaya malikdir?	Layihə çərçivəsində işlərin aparılması üçün podratçı və subpodratçı təşkilatlar «Dövlət satınalmaları haqqında» qanuna uyğun olaraq sifarişçi təşkilatın təşkil etdiyi tender əsasında müsabiqə yolu ilə seçilib	ARDNF tələb olunan məlumatı təqdim edib		

4.Layihənin dəyərinin hansı hissəsinin ARDNF maliyyələşdirir.	ARDNF tərəfindən layihənin tərkib hissəsi olan Dəvəçi rayonundan Abşeron rayonuna qədər Samur-Abşeron suvarma kanalının yenidənqurulması, habelə “Taxtakörpü” su anbarının tikintisi maliyyələşdirir.	ARDNF-in vəsaiti hesabına “Taxtakörpü su anbarının Su Elektrik Stansiyası ilə birgə tikintisi” layihəsi maliyyələşdirilir. Bu layihənin dəyəri 277 mln. manat həcmində proqnozlaşdırılır. Bu məbləğə su elektrik stansiyasının avadanlıqlarının alınması və quraşdırılması məbləği daxil deyildir. “Taxtakörpü-Ceyranbatan” kanalının tikintisi layihəsi işlənmək ərafəsindədir. Layihə sənədlərinin işlənməsi ARDNF-dən “Melorasiya və Su Təsərrüfatı” ASC-yə ayrılmış vəsait çərçivəsində aparılır.		
5.2006-cı ilin 9 ayında layihənin maliyyələşdirilməsi üçün ARDNF-dən nə qədər vəsait ayrılıb?	2006-cı ilin 9 ayı ərzində layihə üçün faktiki olaraq 11 mln. manat ayrılıb, ilin sonuna qədər isə büdcədə nəzərdə tutulmuş vəsaitin tam istifadəsi proqnozlaşdırılır.	ARDNF tələb olunan məlumatı təqdim edib		
6.2007-ci ildə layihəyə nə qədər vəsaitin ayrılacağı proqnozlaşdırılır?	2007-ci ildə 76,9 mln.manat vəsaitin ayrılması proqnozlaşdırılır.	ARDNF tələb olunan məlumatı təqdim edib		
7.ARDNF tərəfindən ayrılan maliyyə vəsaitlərin istifadəsinə fondun hansısa bir nəzarət mexanizmi varmı?	ARDNF-in vəsaiti hesabına layihələrin maliyyələşdirilməsi yalnız sifarişçi təşkilatlar tərəfindən tam əsaslandırılmış maliyyə sənədləri təqdim edildikdən sonra bu sifarişçi təşkilatların dövlət xəzinədarlığındakı hesabına köçürülməsi yolu ilə həyata	ARDNF-in qoyulan sualına cavabına əsaslanaraq, fondun vəsaiti hesabına maliyyələşən layihələrə ayrılmış vəsaitlərin səmərəli istifadəsinə görə sifarişçi təşkilatlar məsuliyyət daşıyırlar. Bununla belə,	ARDNF-in, fondan maliyyələşən layihələr üzrə vəsaitlərin təyinatı üzrə və səmərəli istifadəsinə nəzarət mexanizmləri yetərli deyil.	

	<p>keçirilir və bu sifarişçi təşkilatlar həmin vəsaitlərin səmərəli istifadəsi üzrə birbaşa məsuliyyət daşıyırlar. ARDNF-in fəaliyyətindəki şəffaflığın təmin edilməsi məsələsi fondun fəaliyyətinin mühüm istiqamətini təşkil edir və yarandığı vaxtdan etibarən ARDNF tərəfindən maliyyələşdirilən layihələr, o cümlədən sorğunuzda adı çəkilən layihəyə ayrılmış vəsaitlər barədə məlumatlar fondun saytında mütamadi olaraq yerləşdirilir.</p>	<p>ARDNF, maliyyələşdirdiyi layihələr üzrə vəsaitlərin səmərəli istifadəsində məsuliyyətdən kənar qala bilməz. Fondun, maliyyələşdirdiyi layihələrə sərf olunan vəsaitlər üzrə şəffaflığın təmin edilməsi istiqamətindəki söyləri müsbət qiymətləndirilməlidir. Bununla belə, ARDNF-in saytında, fondan maliyyələşdirilən layihələrə sərf olunan vəsaitlər üzrə məlumatlar ümumi xarakter daşıyır. Halbuki, fondun həmin layihələr üzrə xərclərin detallı strukturu barədə məlumatları saytda yerləşdirmək inkanı var.</p>		
--	--	--	--	--

5.2.ARDNF-in VƏSAİTİ HESABINA MALİYYƏLƏŞDİRİLƏN “TAXTAKÖRPÜ” SU ANBARININ TİKİNTİSİ LAYİHƏSİNİN MONİTORİNQİ ÜZRƏ NƏTİCƏLƏR

Monitoring sualları	Melorasiya və Su Təsərrüfatı ASC-nin cavabları	Müşahidələr və əldə olunmuş əlavə məlumatlar	Tapıntılar	ASC-nin qeydləri
1.Samur-Abşeron suvarma kanalının yenidənqurulması layihəsinin Texniki-İqtisadi Əsaslandırması hansı qurum tərəfindən hazırlanıb?	Layihənin uzunmüddətli strategiyası və Texniki İqtisadi Əsaslandırması 2004-cü ildə Yaponiyanın “NIPPON KOEI” və Azərbaycanın layihə şirkətləri tərəfindən hazırlanıb. TİƏ-nin hazırlanması Dünya Bankının qrantı hesabına maliyyələşdirilib.	ASC tələb olunan məlumatı təqdim edib		
2.Layihə üzrə texniki məsləhətçi şirkət barədə məlumat verməyini xahiş edirik.	Layihə üzrə texniki məsləhətçi Türkiyənin «Təməlsu» şirkətidir. Bu şirkət beynəlxalq tender əsasında seçilib. ASC ilə “Təməlsu” şirkəti arasında 18 oktyabr 2005-ci il müqaviləsinə əsasən “Taxtakörpü” su anbarının Su Elektrik stansiyası ilə birlikdə tikintisi” layihəsi və tender sənədləri hazırlanıb.	ASC tələb olunan məlumatı təqdim edib		
3.”Taxtakörpü” su anbarı layihəsi üzrə tikinti və yenidənqurma işlərini hansı qurum həyata keçirir?	“Taxtakörpü” su anbarının ümumi tutumu 268 mln. m ³ , faydalı həcmi isə 219 mln. m ³ -dir. Su anbarının nüvə tipli torpaq bəndinin hündürlüyü 124 m, uzunluğu isə 1010 m nəzərdə tutulur. Su anbarının aşağı bəndində gücü 25 MVt olan Su Elektrik Stansiyasının tikilməsi	ASC tələb olunan məlumatı təqdim edib		

	nəzərdə tutulur. Layihənin podratçıları «Azərkörpü» (lider), «Azərenerjitektinquraşdırma», «Azərtikinti» səhmdar cəmiyyətləri və “Təməlsu” şirkətinin daxil olduğu konsorsiumdur.			
4.İcraçı şirkət hansı əsasla seçilib (tender,qərar və s.)?	Podratçı konsorsium açıq tender əsasında seçilib.	ASC tələb olunan məlumatı təqdim edib		
5.Əgər icraçı qurum tender əsasında seçilibsə bu barədə güniş məlumat verməyinizi xahiş edirik.	“Taxtakörpü” su anbarının Su Elektrik Stansiyası ilə birlikdə tkintisi” layihəsi üzrə işlərin satın alınması 8 sentyabr 2006-cı il tarixdə keçirilmiş açıq tender proseduru əsasında müəyyənləşib. Tenderdə 4 iddiaçı iştirak edib. Bunlar “Azərkörpü” ASC-nin daxil olduğu konsorsium, “KİSKA Tech” SC, Türkiyənin “Turan Xəzinədaroğlu” şirkəti və “Körpü-Bina-Tikinti” MMC-dir. İqtisadi inkişaf və maliyyə nazirliklərinin və Satınalmalar üzrə Dövlət Agentliyinin və ictimaiyyətin nümayəndələrinin iştirakı ilə şəffaf şəkildə keçirilmiş tenderin qalibi “Azərkörpü” ASC-nin lider olduğu konsorsium tenderin qalibi olub.	ASC tələb olunan məlumatı təqdim edib		

6.Layihənin ümumi dəyəri nə qədərdir?	"Taxtakörpü" su anbarının Su Elektrik Stansiyası ilə birlikdə tikintisi" layihəsi üzrə işlərin müqavilə dəyəri ƏDV ilə birlikdə 277 mln. manat təşkil edir.	ASC tələb olunan məlumatı təqdim edib		
7.Layihənin reallaşdırılma müddəti nə qədərdir?	Layihənin 2010-cu ildə başa çatdırılması nəzərdə tutulur	<p>Monitoring Qrupu tikinti sahəsində olarkən, "Azərkörpü" ASC-in layihə rəhbəri, Türkiyəli mütəxəssis Hakan Ünalınla görüşüb. H.Ünalın məlumatına görə, tikinti üçün yeni 59 ədəd "Mercedes-Man" markalı özüboşaldan, 9 ekskavator, 8 buldozer alınıb.</p> <p>Bundan başqa daha 50 ədəd də "Mercedes-Man" özüboşaldanının alınması planlaşdırılır. Tikinti ərazisində istifadə edilən bütün texnika "Azərkörpü"yə məxsusdur.</p> <p>2006-cı ilin oktyabrından əraziyə yollar çəkilib, baza yaradılıb. 2007-ci ilin yanvarından bəndin təməlinin qazılması işləri başlanıb. Layihənin müqavilə üzrə tamamlanma vaxtı 1 oktyabr 2010-cu ildir.</p> <p>Hazırda yararsız torpaq tikinti ərazisindən Çıxarılır və bəndin təməlinin hazırlanması işləri gedir. Fevralın ortasından sutkalıq iş sisteminə keçilib. Təməlqazma işləri bu ilin avqustunda bitməlidir. Bəndin su</p>	Su anbarında torpaq işləri normal davam edir	

		<p>buraxmaması üçün gil qatı istifadə olunacaq. Hazırda mütəxəssislər ətraf ərazilərdə yararlı gil ehtiyatı olan sahə axtarır.</p> <p>Vəsaitin xərclənməsinə 2007-ci ildən başlanıb. Yanvar-fevral ayları ərzində təxminən 4 milyon manat xərclənib. Martın sonuna 1300 min kubmetr torpaq qazılıb. Tikintidə 306 nəfər çalışır. hələ 500-600 nəfərin də işə cəlb edilməsi nəzərdə tutulur. İşçilər ölkənin müxtəlif bölgələrindəndir və onların hər biri ilə müqavilə bağlanıb. Hər bir işçi sığorta olunub. İşçilərə gün ərzində bir neçə dəfə (azı 3 dəfə) yemək verilir. Yatmaq, yuyunmaq, istirahət üçün yerlər var. Bütün görülən işlər arxivləşdirilir, foto və video çəkilişləri aparılır.</p>		
8.Zəhmət olmazsa, layihə dəyərində ARDNF-nin və digər mənbələrin (xarici kreditlər,qrantlar və s) vəsaitlərin həcmi barədə məlumat verin	Layihənin reallaşması üçün ARDNF-in 2006-cı il büdcəsindən 37 mln., 2007-ci il büdcəsindən isə 76,9 mln. manat ayrılıb.	“Taxtakörpü” su anbarının Su Elektrik Stansiyası ilə birlikdə tikintisi” layihəsinin yalnız ARDNF-in vəsaitləri hesabına tikintisi planlaşdırılır.		
9.Layihə həyata keçirilməyə başlanan andan 2006-cı ilin sonunadək görülmüş işlərə nə qədər vəsait sərf olunub?. Zəhmət olmazsa, görülmüş işlər barədə qısa məlumat	2006-cı ildə layihənin icrasına 37 mln. manat sərf olunub. Bu vəsait “Taxtakörpü” su anbarının tikintisi üzrə texniki layihənin və tender sənədlərinin hazırlanmasına, hazırlıq işlərinə (o cümlədən, torpaqayırmaları, subasar əraziyə düşən mövcud	ASC tələb qoyulmuş sual üzrə qənaətbəxş cavab təqdim edib		

<p>təqdim edəsiniz.</p>	<p>yolların, neft və qaz kəmərlərinin çıxarılması, ərazidə məskunlaşmış qaçqınların köçürülməsi üçün yeni qəsəbənin tikilməsi və s), «Taxtakörpü-Ceyranbatan» kanalının tikintisi» obyektinə üzrə layihə–axtarış işlərinə və İşçi Qrupun saxlanmasına sərf edilib. 2006-cı ildə idarənin saxlanması üçün ayrılmış 150 min manat əmək haqqı, rabitə, ezamiyyə, nəqliyyat xərcləri və idarə avadanlıqlarının alınmasına sərf edilib.</p>			
<p>10.Xahiş edirik 2006-cı ildə layihə üzrə sərf olunmuş vəsaitlərin strukturu barədə barədə aşağıdakı məlumatları təqdim edəsiniz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Əmək haqqı; - Malların, iş və xidmətlərin satın alınması; -Maşın və avadanlıqların alınması; - İdarənin saxlanması; - Rabitə xərcləri; - Ezamiyyət xərcləri; - Nəqliyyat xidmətlərinin ödənməsi; - Başqa xərclər. 	<p>Cavab verilməyib</p>	<p>Layihə üzrə sərf olunmuş vəsaitlərin iqtisadi strukturu haqqında məlumat verilməyib.</p>	<p>“Melorasiya və Su Təsərrüfatı” ASC podrat müqavilələri üzrə xərclərin strukturu barədə ictimaiyyətə məlumat vermir.</p>	<p><i>Podrat müqaviləsi üzrə xərclər podratçı tərəfindən müəyyən edilir və onun səlahiyyəti daxilindədir</i></p>

<p>11. Taxtakörpü su anbarının altına düşən, neft və qaz kəmərlərinin köçürülməsi üzrə müqavilənin dəyərləri nə qədərdir?</p>	<p>“Taxtakörpü” su anbarının Su Elektrik Stansiyası ilə birgə tikintisi” obyektinin tərkibinə daxil olan “720 mm diametrlı magistral neft boru kəmərinin su anbarı ərazisindən köçürülməsi” işlərinin müqavilə dəyəri 8,024,743.87 manat, “1220 mm diametrlı magistral qaz boru kəmərinin su anbarı ərazisindən köçürülməsi” üzrə işlərin müqavilə dəyəri isə 11,998,072 manatdır.</p>	<p>ASC tələb olunan məlumatı təqdim edib</p> <p>Köçürülən 720 mm neft kəmərinin uzunluğu təxminən 10,000 m, 1220 mm qaz kəmərinin uzunluğu isə təxminən 9600 m-dir. Beləliklə də köçürmə neft kəmərinin hər metrəsi üzrə 802, qaz kəməri üzrə 1250 manata başa gələcək.</p>		
<p>12. “Taxtakörpü” su anbarının tikintisi altına düşən, neft və qaz kəmərlərinin köçürülməsi üçün 2006-cı ildə «Xəzərdənizneftqaz-tikinti» Trestinə nə qədər vəsait ayrılıb?</p>	<p>Neft və qaz magistral boru kəmərlərinin su anbarı ərazisindən köçürülməsi üçün “Xəzərdənizneftqaz-tikinti” Trestinə ARDNF-in ayırdığı vəsait hesabına 2006-cı ildə 9,689,394.37 (3,209,897.00 + 6,479,497.37) manat ödənilib.</p>			
<p>13. Boru kəmərlərinin köçürülməsi üzrə 1 aprel 2007 il tarixə “Xəzərdənizneftqaz-tikinti” Trestinə nə qədər vəsait ödənilib?</p>	<p>Neft və qaz magistral boru kəmərlərinin su anbarı ərazisindən köçürülməsi üçün «Xəzərdənizneftqaz-tikinti» Trestinə 1 aprel 2007 il tarixinə 10,518,961.37 manat ödənilib.</p>	<p>ASC tələb olunan məlumatı təqdim edib</p>		
<p>14. Boru kəmərlərinin köçürülməsi üzrə 1 aprel 2007 il tarixə işlərin hansı hissəsi görülmüb?</p>	<p>Neft və qaz magistral boru kəmərlərinin su anbarı ərazisindən köçürülməsi üzrə nəzərdə tutulan işlərin müvafiq olaraq 42% və 67 %-i yerinə</p>	<p>Magistral neft və qaz kəmərlərinin köçürülməsi üzrə işlərlə tanış olmaq üçün Monitoring Qrupu trestin ərazidəki düşərgəsinə müraciət etsə də trest rəhbərliyi müşahidə prosesinə imkan</p>		<p><i>Tikinti meydançasında iş rejimi və giriş-çıxış qaydalarını podratçı müəyyən</i></p>

	yetirilib.	yaratmayıb və sualların cavablandırılmasından imtina edib.		<i>edir</i>
15.Su anbarının altına düşən yaşayış evlərinin, həyətiani səhələrin, meyvə ağaclarının və pay torpaqlarının alınması üçün nəzərdə tutulmuş kompensasiyalar hansı hüquqi əsaslarla və metodolgiya ilə hesablanıb?	Su anbarının altına düşən mülkiyyətin qiymətləndirilməsi Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti tərəfindən müəyyən edilmiş müvafiq qaydalara və metodikaya əsasən «Azdövsutəslayihə» Institutu (torpaq sahələrinin qiymətləndirilməsi) torpaq sahələrinin qiymətləndirilməsi və Daşınmaz Əmlakın Dövlət Reyesteri Xidməti (tikililərin və meyvə ağaclarının qiymətləndirilməsi) tərəfindən həyat keçirilmişdir.	Su anbarının tikintisi altına düşən Üzümlü kənd sakinləri qiymətləndirmədən narazıdırlar. Onların sözlərinə görə, müvafiq qurumların nümayəndələri heç də bütün evləri və həyətiani sahələri müəyinə etməyiblər. Eləcə də eyni bağ sahələri üzrə müxtəlif qiymətləndirmələr aparılıb ki, bu da sakinləri qane etmir.	Kompensasiyalar hesablanarkən indiki bazar qiymətləri və mülkiyyətçilərin kömürmədən sonrakı taleyi nəzərə alınmayıb.	<i>Kompensasiyaların məbləği müvafiq dövlət qurumları tərəfindən müəyyən edilmiş qaydada tikinti başlanmazdan əvvəl hesablanıb və sifarişçi onların yalnız ödəyicisidir</i>
16.Su anbarının altına düşən yaşayış evlərinin, həyətiani səhələrin, meyvə ağaclarının və pay torpaqlarının alınması üçün nəzərdə tutulmuş kompensasiyaların cəmi məbləği nə qədərdir?	Su anbarının altına düşən yaşayış evlərinin, həyətiani səhələrin, meyvə ağaclarının və pay torpaqlarının alınması üçün nəzərdə hesablanmış kompensasiyaların cəmi məbləği 711071,44 manatdır.	Layihə üzrə İşçi Qrupunun verdiyi arayışda göstərilir ki, 2006 və 2007-ci illərdə mülkiyyətçilərin hesabına müvafiq olaraq 393,355.2 və 569,032.37 manat (cəmi 962.387,57) köçürülüb. Layihə üzrə nəzərdə tutulan kompensasiyaların həcmi 1966 min manatdır. İşçi Qrupun təqdim etdiyi arayışda 2006-cı ildə ərazilərin boşaldılması üçün mülkiyyətçilərə 1990.3 min manat ödənilib. ASC-nin İnformasiya Sorğusunun 16-cı sualına cavabdan belə aydın olur ki, layihə üzrə ayrılmış kompensasiyaların cüzi bir hissəsi mülkiyyətçilərin hesablarına köçürülüb.	Hesablanmış və ödənməmiş kompensasiyaların həcmində uyğunsuzluq var.	<i>Uyğunsuzluq yoxdur və siyahıda Monitoring Qrupunun soruşmadığı digər mülkiyyətçilər var</i>

<p>17.2006-cı ildə kompensasiyalar üzrə nə qədər vəsait mülkiyyətçilərin hesabına köçürülüb?</p>	<p>2006-cı ildə mülkiyyətçilərin hesablarına 393355,12 manat, 2007-ci ildə 569032,37 manat köçürülmüşdür.</p>	<p>Layihəyə əsasən su anbarının altına düşən Dəvəci rayonunun Üzümlü və Qarabağlı kəndləri başqa yerə göçürülməlidir. Üzümlükəndi 26 evdən və məcburi köçkünlərin yaşadığı Qarabağlı kəndi isə 31 evdən ibarətdir. Üzümlü kəndində yaşayan, 26 ailənin evi və həyətyanı sahəsi, eyni zamanda bəzi sakinlərin pay torpaqları alınaraq, əvəzinə kompensasiyaların verilməsi nəzərdə tutulub. Kənd sakinləri isə evlərinin və pay torpaqlarının əvəzinə onlara veriləcək kompensasiyaların məbləği ilə razılaşırlar. Bu kənd 25 il əvvəl salınıb. Evlərin hamısı eyni layihə üzrə, mişar daşından tikilib. Lakin sakinlərin dediklərinə görə, evlərin qiymətləndirilməsi üzrə komissiya bunu nəzərə almayıb və eyni tipli evlər üçün müxtəlif qiymətlər müəyyən edib. Məsələn, kənd sakini Qorxmaz Zəkiyevin evi və həyətyanı sahəsi üçün 4200 manat kompensasiya hesablandıqı halda, bələdiyyə sədrinin evi və həyətyanı sahəsi üçün 20083 manat kompensasiya müəyyən edilib. Komissiya kənddə yerləşən məktəb binasını da mənzil kimi qeydə alıb və bunu ayrı-ayrı adamların adına özəlləşdirib. Qiymətlər 4000-12000 manat (bələdiyyə sədri istisna olmaqla – M.Q.) arasında dəyişir. Evlərin qiymətləndirilməsi eyni metodlarla</p>	<p>Üzümlü kəndi sakinlərinin mülkiyyət hüquqları pozulub. Onların mülkləri üçün ədalətsiz kompensasiya hesablanıb. Mülkiyyətçilərlə razılaşma olmadan onların adlarına kompensasiya hesabları açılıb və pul vəsaiti köçürülüb.</p>	<p><i>Bütün hesablamalar mövcud qaydalara uyğun aparılıb. Eyni zamanda, bu işin mexanizmi tam aydın və birmənalı deyildir. Heç bir kəsin adına onun xəbəri olmadan bank hesabı açıla bilməz. Bu şəxsi hesabdır və şəxsən açılır. Əks halda bunun məsuliyyəti bankın üzərinə düşür.</i></p>
--	---	--	--	--

		<p>aparılmasına baxmayaraq, müxtəlif qiymətlərin yaranması bir sıra suallar doğurur. Ümumiyyətlə sakinlər iddia edirlər ki, mülkiyyətlərinin alınması üçün onlarla heç bir müzakirələr aparılmayıb, heç bir müqavilə imzalanmayıb və onların imzaları saxtalaşdırılıb. Onlar hesab edirlər ki, bütün bunları ASC-nin əməkdaşları Fərmayıl və Cavanşır adlı şəxslər bələdiyyə sədri Rəsul Məmmədovla əlbir həyata keçiriblər. Mülkiyyətin qiymətləndirilməsi metodikası onlara izah edilməyib. Eləcə də sənədləşmə aparılmadan kompensasiyalar mülkiyyətçilərin hesablarına köçürülüb. Mülkiyyətçilərin əksəriyyəti kompensasiyaları almaqdan imtina edirlər.</p> <p>Dəvəçi rayonunu Güləmli kəndində tikilən evlər haqqında layihə üzrə işçi qrupunun arayışında göstərilir ki, məcburi köçkünlərin köçürülməsi üçün salınmış 70 evdən ibarət qəsəbənin tikintisi üçün 1.643.847,99 manat vəsait nəzərdə tutulub. Bu halda hər bir ev orta hesabla 23,783 manata başa gəlib. Belə olan halda, yardımçı binaları, meyvə ağacları və pay torpaqları olan Üzümlü ailələrinin evlərinin maksimum 12 min manat qiymətləndirilməsi suallar yaradır.</p>		
--	--	---	--	--

<p>18.Su anbarının altına düşən Qarabağlar kəndində yaşayan qaçqınlar üçün tikilmiş qəsəbə neçəyə başa gəlib?</p>	<p>Taxtakörpü su anbarının tikintisi obyektinin hazırlıq işlərinə daxil olan, qaçqınların köçürülməsi üçün Dəvəçi rayonunun Güləmlı kəndində 70 evdən ibarət qəsəbənin inşasının müqavilə dəyəri 1,643,847.99 manat təşkil edir.</p>	<p>Güləmlıdəki qaçqın qəsəbəsini “Azəriservis” LTD inşa edib. Qəsəbədə 70 ev və inzibati bina inşa edilib. Evlərin 35-i iki, 29-u üç, 6-sı isə dördotaqlıdır. Evlər sadə tikilib, dam örtüklər şiferdən, döşəməsi və tavanı diktdən, qapı-pəncərə isə ağacdandır. Həyətlərə su çəkilib və tualet tikilib. Evər üçün vanna otağı, tövlə nəzərdə tutulmayıb. Sanitar qovşaq drenaj sistemində tikilib. Hasarlar dəmir tordandır. Qəsəbənin küçələri asfaltlanıb. Hər bir ailə üçün 12 sot yer ayrılıb. Qəsəbədə hər bir ev orta hesabla 23,783 manata başa gəlib ki, bu da 2006-cı ilin sonuna olan qiymətləri nəzərə aldıqda xeyli bahadır.</p>	<p>Qarabağlar kəndində 31 ailə olsa da yeni qəsəbədə 70 ev tikilib. Evlərin tikintisi bazar qiymətlərindən baha başa gəlib.</p>	<p><i>Qəsəbədə tikilmiş evlərin hər birinin orta qiyməti müəyyən edilərkən, onların üzərinə qəsəbəyə çəkilmiş yolun, su, qaz, elektrik xətlərinin və drenaj sisteminin qiyməti də mütənasib olaraq paylanır.</i></p>
<p>19.Qəsəbənin tikintisi üzrə 2006-cı ildə nə qədər vəsait tikintini aparan şirkətin hesabına köçürülüb?</p>	<p>2006-cı ildə qəsəbənin tikintisi üçün 1119397,96 manat köçürülüb.</p>	<p>ASC tələb olunan məlumatı təqdim edib</p>		
<p>20.2006-cı ildə ARDNF-in layihə üzrə ayırdığı 37 mln. manatdan (Azərkörpü SC ödənilmiş avans, boru kəmərlərinin köçürülməsi, mülkiyyətçilərin hesablarına köçürülmüş kompensasiyalar və qaçqınlar üçün</p>	<p>2006-cı ildə layihənin həyata keçirilməsi üçün Dövlət Neft Fondunun ayırdığı 37,0 mln manat məbləğində vəsaitdən “Azərkörpü” ASC-yə avansa, neft və qaz magistral boru kəmərlərinin su anbarı ərazisindən köçürülməsinə, mülkiyyətçilərə kompensasiyalara, qaçqınlar üçün qəsəbənin tikintisinə</p>	<p>Belə ki, 2006-cı ilin sonunda layihə üzrə 3242.7 mln. manat istifadə edilməmiş qalsa da, həmin vəsait Dövlət Xəzinədarlığına qaytarılmayıb və 2007-ci ilin əvvəlində xərclənib. Bu isə büdcə qanunvericiliyinə ziddir. Eyni zamanda ASC-nin ARDNF-ə verdiyi hesabatlarda, eləcə də Monitoring Qrupuna təqdim etdiyi yazılı məlumatda 2006-cı ildə layihə üzrə ayrılmış vəsaitin tam xərcləndiyi</p>	<p>Layihə üzrə ayrılmış vəsaitlərin istifadəsi üzrə qanun pozuntusu baş verib. Vəsaitlərin b ir qisminin təyinatı dəyişdirilib.</p>	<p><i>İctimai müzakirədə Monitoring Qrupuna 37 mln. manat vəsaitin xərclənməsi istiqamətləri üzrə arayış təqdim olunub. Orada bütün xərclər tam göstərilib. ARDNF-in təyinatı olmayan</i></p>

qəsəbənin tikilməsindən əlavə) daha hansı istiqamətlərə nə qədər vəsait xərclənib.	ödənilmiş məbləğlərdən başqa su anbarına yanaşma yollarının tikintisinə, “Taxtakörpü-Ceyranbatan kanalının tikintisi” obyektinin layihə smeta sənədlərinin hazırlanmasına, ekspertiza və qiymətqoyma üçün 115,041 manat, işçi qrupunun saxlanmasına 151,000 manat xərclənib.	göstərilib. Eyni zamanda, xərclərin icrası zamanı tələbatdan kənarlaşmalar baş verib və vəsaitlərin bir qisminin təyinatı dəyişdirilib (Bax: Cədvəl 5.2a)		<i>ödəniş etməsi mümkün deyil.</i>
21.Xahiş edirsiniz, layihənin icrası üzrə məlumatları ictimaiyyətə necə çatdırırırsınız?	Cavab verilməyib	Layihənin icrası ilə əlaqədar məlumatlar press-relizlər və rəsmi şəxslərin müsahibələri vasitəsilə verilir. Bu məlumatlar isə əsasən layihənin texniki xarakterikindən və görülən işlərin xülasəsindən ibarət olur.	ASC layihənin maliyyə məlumatları və xərclərin strukturu barədə ictimaiyyətə geniş məlumat vermir.	<i>Artıq ASC-nin internet saytı fəaliyyət göstərir.</i>
22.İctimaiyyətin layihənin icrası barədə geniş məlumat əldə etməsi üçün internet resurslarının yaradılması planlaşdırılırmı?	Cavab verilməyib	ASC-nin internet səhifəsi yaradılmayıb	ASC-nin internet səhifəsi yaradılmayıb	

5.3. "Taxtakörpü su anbarının Su Elektrik Stansiyası ilə birlikdə tikintisi" layihəsinə ayrılmış vəsaitlərin strukturu (Min manatla)

№	Xərclərin istiqamətləri	Müqavilə dəyəri	2006-cı il üçün tələbat	Cəmi ödənilib	Tələbatdan kənarlaşma	2006-cı il üzrə ödənişlər	2007-ci ilin əvvəlində edilmiş ödənişlər
1	Qaz xəttinin köçürülməsi "Xəzərdənizneftqaztikinti" Trestı	11998.1	8100	6479.6	-1620.4	6479.6	
2	Neft xəttinin köçürülməsi "Xəzərdənizneftqaztikinti" Trestı	8024.7	3700	3210	-490	3210	
3	Avtomobil yolunun köçürülməsi "Azərkörpü" ASC	2793.2	1200	459.5	-740.5	350.8	108.7
4	Qaçqınların köçürülməsi üçün yaşayış qəsəbəsinin salınması "Azəri servis LTD" müəssisəsi	1643.8	1405.9	1119.8	-286.1	1119.8	
5	Su anbarının ərazisinin boşaldılması (Mülkiyyətmişlər üçün kompensasiyalar)	1966	1977.4	1990.3	12.9	1990.3	
6	Bəndin tikintisi "Azərkörpü" ASC	277278	20000	22619	2619	20000	2619
7	Su anbarının SES-lə birgə tikintisinin texniki layihəsinin və tender sənədlərinin hazırlanması "Təməlsu" Mühəndislik Şirkəti	434.2	115.2	111.3	-3.9	111.3	
8	Taxtakörpü-Ceyranbatan kanalının layihələndirilməsi "Texnomost" LİM	1700.5	350	855.2	505.2	340.2	515
9	İdarəetmə xərcləri İşçi Qrupun saxlanması		151.5	151.5		151.5	
10	Tikinti müqaviləsi üzrə qiymətləndirmə			0.2	0.2	0.2	
11	Tender sənədlərinin ekspertizası FHN-nin Dövlət Ekspertiza İdarəsi			3.6	3.6	3.6	
	Cəmi	305838.5	37000	37000	0	33757.3	3242.7

6. İCTİMAİ MÜZAKİRƏLƏR

6.1. ARDNŞ-nin MDM layihələrinin monitorinqi üzrə nəticələrin ictimai müzakirəsi

Beynəlxalq Mətbuam Mərkəzi, Bakı şəhəri, 19 iyun 2007-ci il.

İctimai müzakirədə Monitorinq Qrupunun rəhbəri Zöhrab İsmayılov ARDNŞ-nin MDM layihələrinin monitorinqi üzrə ilkin nəticələri açıqlayıb (**Bax:** Əlavə 9.6, səh. 60).

İlham Hüseynov (ARDNŞ Sosial İnkişaf İdarəsi Tikinti departamentinin rəisi): Birinci məsələ Dağlıq Şirvan zonasında müalicə diaqnostika mərkəzlərinin (MDM) tikintisinin nəzərə alınmadığı haqda idi. Məlumat verim ki, həmin zonada Şamaxı şəhərində MDM-in tikilməsi nəzərdə tutulub. Şirkətin bu haqda məktubu var. Sahəsi 4 min kvadratmetr olacaq. Bundan başqa Göyçay şəhərində 4 mərtəbəli, 7 min kvadratmetr sahəsi olan MDM-in tikintisi üzrə layihə-smeta sənədləri işlənir. Şamaxıda artıq təməl qoyulub. Əlavə məlumat üçün bildirim ki, Yevlaxda xəstəxana, Cəlilabadda MDM, Füzulidə tibb mərkəzinin tikintisi nəzərdə tutulur. Bunlar əlavə layihələrdir, əvvəlkilərə aid deyil. Qeyd edim ki, bizdə bu məsələlər haqda məlumat almaq azadlığına tam əməl olunur. Sizin də narazılığınız olmayıb. Əlavə olaraq bildirim ki, MDM-lər üçün ayrılan vəsait cəmi 59 milyon 498 min manatdır...

Z.İsmayılov: Naxçıvan da bura daxildir?

İ.Hüseynov: Yox.

Z.İsmayılov: Bəs Naxçıvana nə qədər vəsait ayrılıb?

İ.Hüseynov: Həmin obyektin sifarişçisi biz yox, Naxçıvan Səhiyyə Nazirliyidir. Sadəcə, ARDNŞ onun tikintisinə maliyyə köməkliyi göstərib. Konkret nə qədər - deyə bilmərəm. Bu rəqəmi yəqin ki, şirkətdən götürə bilərsiniz... Layihələrin, texniki-iqtisadi əsaslandırması (TIƏ) elə

prosesdir ki, əsasən istehsal xarakterli müəssisələrə tətbiq edilir. Bu layihələr isə sosial yönümlüdür, ona görə TIƏ-yə ehtiyac yoxdur... Podratçı təşkilatların dəyişilməsi barədə onu deyə bilərəm ki, bu Lənkəran və Qazaxda olub. həmin təşkilatların bizə məktubları var, tikintinin icra müddəti ilə əlaqədar olaraq, bu, baş verib. 9-cu sualda smeta dəyərləri haqda məlumatın gizli saxlandığı göstərilib. Biz həmin məlumatları sizə təqdim edəcəyik...

Z.İsmayilov: Axı Gəncədə də podratçı dəyişdirilib. Özümlü hazırlayan şirkət sonradan başqası ilə əvəz edib. Zaqatalada "İnşaatavroservis" şirkəti çalışıb, ancaq sizin internet səhifədə 13 fevral 2007-ci il tarixli məlumatda "Rabitətikinti" şirkətindən söhbət gedir.

İ.Hüseynov: Yox, "Rabitətikinti" Balakəndə bizim idarənin sifarişlə xəstəxana tikir. Ola bilsin məlumatda yanlışlıq olub. Tenderlə bağlı deyə bilərik ki, həqiqətən bu obyektlərin tikintisi üçün açıq tender keçirilməyib. Ancaq "Dövlət satınalmaları haqda" Qanunda göstərilməyib ki, podratçı və ya mal satan ancaq tender vasitəsiylə seçilə bilər. Satınalmaların müxtəlif formaları var. Kotirovka sorğusu, qapalı tender və s. Bu obyektlərin hər birinin konkret müddətdə tikilməsi nəzərdə tutulduğu üçün və tenderə 4-5 ay vaxt lazım gəldiyi üçün bu yolu seçdik. Yeganə meyar müddətin qısalığı olub. Biz podratçı şirkətlərinin əvvəlki fəaliyyətini, maliyyə vəziyyətini nəzərə aldığımız. Düzdür, qapalı tender keçirilməsə də, qapalı tender şəklində dəvət olunublar, konkret təkliflər nəzərə alınmaqla podratçılar seçilib. Bu, qanun pozuntusu deyil. Eyni zamanda, bu podratçıların seçilməsi Satınalmalar üzrə Dövlət Agentliyi ilə razılaşdırılıb. Hesabatda sifarişçi təşkilatın xərcləri ilə podratçı təşkilatın xərcləri üst-üstə düşmədiyi göstərilib. Belə ola bilər. Çünki sifarişçinin avadanlıq, layihə xərcləri var, podratçı təşkilatınsa nəqliyyat, material xərcləri. Yəni, bu xərc maddələrinin faizi fərqli ola bilər. Bunu uzlaşdırmaq bir az çətin məsələdir. Yumumyyətlə, müxtəlif xarakterli tikintilərdə xərclərin strukturu dəyişə bilər. Məsələn, dəniz obyektlərində nəqliyyat xərci çox olur və s. Ümumiyyətlə, Nazirlər Kabinetinin normativlərinə görə xərclər 15 % fərqlənə bilər.

"Sosial tikinti – M" MMC və "Sosial tikinti" ASC-nin adlarının eyni olması sırf təsadüfdür. Ona qalsa bizim bu tədbirdə bir neçə İlham və Azər adlı şəxs iştirak edir... 14-cü sualla bağlı konkret rəqəmlərlə danışa bilərik. ARDNŞ əsasən Almaniyanın "Simens" və "Frezenius medikal" şirkətləriylə tibbi avadanlıq alınması üçün müqavilə bağlayıb. Həmin müqavilədə onlar həm malməndərən, həm podratçı kimi nəzərdə tutulub. Avadanlıqları özləri gətirir və quraşdırırlar. Üstəlik, müqavilələrdə təlim xərcləri də nəzərdə tutulub. Mütəxəssisləri hazırlayacaqlar. Həmin müqavilələr haqda istədiyiniz məlumatı verə bilərik.. 16-cı sualda göstərirsiniz ki, həmin obyektlərin gələcək istismarı üçün ARDNŞ-nin planlaşdırması yoxdur. Bu sahəyə yönəldilən vəsait şirkətin sərəncamında qalan sərbəst mənfəət hesabına ayrılır. Və bu ilin əvvəlində təsdiq olunur. Mən konkret olaraq artıq istifadəyə verilmiş Lənkəran MDM-in 2007-ci il üçün xərcləri rəqəmini götürmüşəm. Bunu ARDNŞ rəhbərliyi təsdiq edib. 2007-ci ildə 1 milyon 465 min manat Lənkəran MDM-in maliyyələşdirilməsi üçün nəzərdə tutulub.

Azər Mehdiyev (İqtisadi Təşəbbüslərə Yardım Mərkəzi): İstifadəyə verildəndən sonra bu MDM-lər ARDNŞ-in balansında qalır?

Mahir Məmmədov (ARDNŞ Sosial İnkişaf İdarəsinin İqtisadiyyat və Uçot İdarəsinin rəisi): Bəli. Lənkəran MDM 2006-nın iyununda istifadəyə verilib. Orada artıq açıq ürək əməliyyatı Neftçilər Xəstəxanası həkimləri tərəfindən keçirilib. Hazırda MDM ixtisaslı kadrlar, avadanlıq və nəqliyyatla tam təchiz olunub. Heç bir xidmət pullu deyil və tam ARDNŞ tərəfindən maliyyələşdirilir... Xərclərlə bağlı onu deyim ki, bütün MDM-lər fərdi layihə üzrə hazırlanır, onların tikintisinə ARDNŞ-nin 18 əməkdaşı nəzarət edir. Bütün rayonlar üzrə. Nəticədə bəzi çətinliklər yaranır. Buna baxmayaraq, qrafikə uyğun çalışırıq. Təbii, bəzi ləngimələr olub.

Mirvari Qəhrəmanlı (Layihənin koordinatoru): Ətraflı məlumat üçün təşəkkür edirəm. Sadəcə, onu deyim ki, hazırda ARDNŞ-nin balansına başqa-başqa fəaliyyətlərlə çox yüklənib. İstərdim burdakı ekspertlər də öz fikrini söyləsin.

A.Mehdiyev: Bilmək istərdim ki, bu MDM-lərin tikintisinə nə qədər ehtiyac vardı və bu, necə müəyyən edilib? İkincisi, Lənkəran MDM-də istismar xərclərini bir qədər konkret rəqəmlərlə açıqlayın.

M.Məmmədov: Lənkəran MDM fəaliyyətə başlayandan bu cünədək 52 mürəkkəb cərrahi əməliyyat, 2 kardiocərrahiyyə əməliyyatı, ümumilikdə 169 cərrahiyyə əməliyyatı həyata keçirilib.

Poliklinikaya 4089 nəfər ambulator müayinə və müalicə üçün müraciət edib. Cənub bölgəsində böyrək çatışmazlığı olan bütün xəstələr dializ üçün ora gedir. 33-ə yaxın belə xəstə var.

Qubad İbadoğlu (İqtisadi Tədqiqatlar Mərkəzinin sədri): Mən Azərbaycanda ümumiyyətlə əsas fondların yenilənməsinin tərəfdarıyam. Ancaq burada normativlər yoxdur. ARDNŞ-nin gəlirləri ilbəil artır. Yaxşı olar ki, şirkət bu gəlirləri şəffaf xərcləsin, planlaşma aparsın. Məncə, yaxşı olardı ki, ARDNŞ büdcəsinin 30-40 faizi şirkətin sərəncamında qalsın, qalanları isə dövlət büdcəsinə verilsin. Çünki büdcə parlamentdə təsdiqlənir, ona ictimaiyyətin nəzarət imkanı daha genişdir. İkincisi, narahatam ki, ARDNŞ sosial problemlərin həllinə iddia edir. Məsələn, Səhiyyə Nazirliyinin funksiyalarına girir. Bəs dövlətin səhiyyə siyasətində koordinasiya hanı? Bir ziddiyyət də odur ki, ARDNŞ öz işçilərinin tibbi sığortasına şərait yaratmır, ancaq başqa vətəndaşların sağlamlığı qayğısına qalır. Şirkətin 60 minə yaxın işçisinin sağlamlığı onun istehsalına təsir edir. Yaxud, şirkətdə amortizasiya ayırmaları həddən artıq şişirdilir. Nəhayət mən arzu edərdim ki, ARDNŞ-nin strukturu təkmilləşsin, o, gələcəkdə "bp", heç olmazsa, "Petronas" şirkəti kimi bütün dünyada fəaliyyət göstərsin, beynəlxalq rəqabət aparsın. halbuki bugünkü sosial layihələr ARDNŞ-nin beynəlxalq arenada işlərinə mane ola bilər.

İlham Şaban (Neft Araşdırmalar Mərkəzi): Bugünkü tədbir şəffaflıq yönündə atılmış böyük bir addımdır. ARDNŞ-nin burada iştirakı çox yaxşıdır. Bu sahədə təcrübəsi olan adam kimi deyirəm ki, bu gün burada səslənən sualları "bp"-yə, hətta "Statoyl" şirkətinə ünvanlasaydınız cavab ala bilməzdiniz. ARDNŞ son iki ildə sosial layihələrin maliyyələşdirilməsinə həqiqətən xeyli vəsait ayırır. Təqribən 1,6 milyard dollarla Rusiyadan qaz idxalını maliyyələşdirib. Rusiyadan elektrik enerjisi alınmasına 35-40 milyon dollar ayırır. 42 milyon dollar Naxçıvanın İrana olan elektrik enerjisi borcunu ödəyib. Sürüşmə, zəlzələ və sairə təbii fəlakətlər olanda da ARDNŞ yada düşürdü. Təbii ki, bunlar şirkətin xərc strukturuna aiddir, böyük vəsaitlərdir. Bunlar ARDNŞ-nin ümumən bir kommertiya şirkəti kimi formalaşmasına mənfi təsir göstərir. Biz gözlədiyimizin əksinə, təəssüf ki, ARDNŞ-nin sosial fəaliyyəti daha da böyüdü, nəticədə neftin maya dəyəri artır, şirkət xaricilərlə rəqabətdə uduzdu.

Sabit Bağırov (İqtisadi və Siyasi Araşdırmalar Mərkəzinin prezidenti): ARDNŞ dövlət şirkəti olduğuna görə ictimaiyyət onun gəlir və xərcləri ilə maraqlanmaqda haqlıdır. Bu il ARDNŞ-nin Azəri-Çıraq-Cünəşli yatağından əldə etdiyi mənfəət minimum 400 milyon dollar olacaq. Bu baxımdan, MDM-lərə ayrılan 50 milyon o qədər böyük görünür. Və bizi əslində qalan 350 milyonun taleyi narahat etməlidir. Tamamilə razıyam ki, ARDNŞ bu işlərlə məşğul olmamalıdır. Heç bir əmək sərf etmədən AÇQ-dən gəlir əldə edərsə, bunu niyə büdcəyə vermir? Yox, əgər ARDNŞ belə sosial, qeyri-kommertiya fəaliyyəti ilə məşğuldursa tenderlər mütləq keçirilməlidir. Nə üçün bu müəssisələr Səhiyyə Nazirliyinin balansına verilmir? Axı məntiqlə bu əvvəl-axır olmalıdır. ARDNŞ kəşfiyyat, hasilat, nəqliyyat işləriylə məşğul olmalıdır.

Rövşən Ağayev (İqtisadi Təşəbbüslərə Yardım Mərkəzi): Təbii ki, Səhiyyə Nazirliyi öz funksiyalarını yerinə yetirəydi, biz bu gün burada neftçilərlə müzakirə açmazdıq. Hesablama Palatasının 2006-cı il məlumatına görə ARDNŞ dövlət büdcəsinə ödəməli olduğu verginin cəmi 44,5 faizini ödəyib. Bəs bu halda MDM tikmək onun harasına yaraşır? Fikrimcə, ilk növbədə şirkətin strukturu dəyişməlidir.

İnqilab Əhmədov (İctimai Vəsaitlərin Monitorinqi Mərkəzi): Məncə ARDNŞ belə sosial layihələrlə məşğul ola bilər. Sadəcə mühasibat işləri, xərclərin şəffaflığı əsas götürülməlidir. Üstəlik, belə obyektləri tikib, sonra balansda saxlamaq düz deyil. İkinci iradım monitorinq qrupunadır. Əgər fokus vəsaitlərin şəffaflığı götürülmüşdüsə, müqayisələr aparılmalıydı, mühasibat sənədləri araşdırılmalıydı. Daha çox rəqəmlərlə danışmaq işin keyfiyyətini artırardı. Amma ümumilikdə çox böyük iş görmüsünüz.

M.Qəhrəmanlı: Arayış verim ki, biz təklifləri şirkətə göndəririk. Amma hesablama işi daha çox auditə aiddir.

Telman Zeynalov (Milli Ekoloji Proqnozlaşdırma Mərkəzi): Təklif edirəm ki, ARDNŞ belə layihələr öncəsi mütləq ictimai dinləmələr keçirtsin, sualları öncədən araşdırsın. Belə layihələrdə mütləq ekoloji ekspertlər də iştirak etməlidir.

Nəriman Ağayev (Davamlı İnkişaf Mərkəzi): Siz sübut etdiniz ki, QHT-lərin hansısa məsələ üzrə ARDNŞ ilə işləməsi mümkündür. Bayaq deyilən rəqəmdən belə çıxır ki, Lənkəranda hər xəstəyə 3 min dollar ekvivalentində tibbi yardım edilib. ABŞ-da hər adambaşına səhiyyə xidməti illik 3 min dollardır. Demək, sizin göstərici çox yaxşıdır. Düzdür, bu, məhdud sayda insana aiddir, ancaq hər halda irəli sıçrayışdır. Avadanlıq alınması üçün niyə "Simens"lə müqavilə bağlanıb? Onlar ən yüksək qiymətlə satır. Yaxşı olar ki, gələcəkdə başqa şirkətlərlə əməkdaşlıq edəsiniz. Bundan başqa, yaxşı olar ki, gələcəkdə bu sahədə Səhiyyə Nazirliyi ilə əməkdaşlıq edəsiniz.

Z.İsmayilov: Bizim layihənin əsas məqsədlərindən biri bugünkü ictimai müzakirənin təşkili idi. hesab edirəm ki, çox yaxşı müzakirə alındı. Şadam ki, ARDNŞ bizə yeni məlumatlar verəcəyini burada bildirdi. Ümid edirəm ki, növbəti dəfə şirkətin sosial siyasətini monitorinq edə biləcəyik.

M.Məmmədov: Neft şirkətləri bütün dünyada başqa işlərlə də məşğul olur. Şirkətimizin 60 min işçisi var, 50-60 il sonra, neft qurtaranda bəs onlar nə iş görəcək? Neft xalqın sərvətidir. Və 8 milyonluq xalq bundan faydalanmalıdır.

6.2. ARDNF-dən maliyyələşdirilən “Taxtakörpü” Su Anbarının tikintisi layihəsinin monitorinqi üzrə nəticələrin ictimai müzakirəsi

Beynəlxalq Mətbuat Mərkəzi, Bakı şəhəri, 28 iyun 2007-ci il.

Zöhrab İsmayilov (Monitorinq Qrupunun rəhbəri): Layihə çərçivəsində ARDNF-in vəsaitləri üzrə aparılmış monitorinq zamanı iki istiqamət üzrə tədqiqat aparılıb. Birincisi, ARDNF-in siyasəti ilə bağlıdır. Monitorinq qrupu bu qənaətə gəlib ki, ARDNF-in, fondun maliyyəsi ilə həyata keçirilən layihələr üzərində yetərli nəzarət mexanizmi yoxdur. Fondun təqdim etdiyimiz informasiya sorğusuna verdiyi cavablarda belə aydın olur ki, layihələrə ayrılan vəsaitlərin səmərələri istifadəsi üzrə birbaşa icraçı şirkətlər məsuliyyət daşıyır. Ancaq bizim fikrimizcə, fond da donor olaraq ölkənin neft gəlirlərinin səmərəli istifadəsinə görə məsuliyyət daşıyır. ARDNF layihələr üzrə öz saytında məlumat yerləşdirir, ancaq fikrimizcə, bu məlumatlar detallı, xərclərin bütün strukturunu açılmaqla ictimaiyyətə təqdim edilməlidir. Başqa bir problem isə fonda təqdim olunan layihələrin qiymətləndirilməsi ilə bağlıdır. Fond, Nazirlər Kabinetinin qərarı ilə layihələri maliyyələşdir, ancaq bu gün fondun bu layihələri qiymətləndirmək potensialı yoxdur. Bu işi İqtisadi İnkişaf Nazirliyi görə bilər. Ancaq nazirlik, dövlət investisiyaları ilə işləyəcək strukturlarını təzə-təzə formalaşdırır.

Beləliklə də məlum olur ki, layihələri adətən sifarişçi qurum hazırlayır və yumşaq şəkildə Nazirlər Kabinetindən və ARDNF-dən keçir. Bu layihələr səmərəlilik baxımından yetərincə qiymətləndirilmir və fondun bu işə təsir etmək imkanı olduqca aşağıdır.

İkinci istiqamət “Taxtakörpü” Su Anbarının tikintisi layihəsinə ayrılmış vəsaitlərin istifadəsi ilə bağlıdır. 2006-cı ilin sonunda layihə üzrə **3242.7 mln.** manat istifadə edilməmiş qalsa da, həmin vəsait Dövlət Xəzinədarlığına qaytarılmayıb və 2007-ci ilin əvvəlində xərclənib. Bu isə büdcə qanunvericiliyinə ziddir. Eyni zamanda ASC-nin ARDNF-ə verdiyi hesabatlarda, eləcə də

Monitoring Qrupuna təqdim etdiyi yazılı məlumatda 2006-cı ildə layihə üzrə ayrılmış vəsaitin tam xərcləndiyi göstərilib. Eyni zamanda, xərclərin icrası zamanı tələbatdan kənarlaşmalar baş verib və vəsaitlərin bir qisminin təyinatı dəyişdirilib. Güman edirəm ki, indi İşçi Qrurunun ekspertləri buna aydınlıq gətirəcəklər.

Layihənin həyata keçirilməsində digər problemlər nədən ibarətdir? Qaçqın şəhərçiyi bazar qiymətləri ilə müqayisədə baha başa gəlib. Hər bir ev orta hesabla 23 min. Manata başa gəlib. Sadə tikintidir, torpağı dövlət pulsuz ayırır, yardımçı təsərrüfat və sanitariya qovşaq yoxdur. Niyə evlər bu qədər baha başa gəlsin? Bunlarla yanaşı, Üzümlü kəndinin ev təsərrüfatlarının dövlətə verilməsi üçün hər ailəyə 4200 manat təklif olunur. Belə çıxır ki, dövlət özü evi 23 min manata tikir, ancaq əhəlidən 4-5 minə manata almaq istəyir. ASC bunun səbəbini Nazirlər Kabinetinin mövcud qaydaları ilə izah edir. Ancaq Konstitusiyaya görə, dövlətə hansısa ərazi lazımdırsa, onu ədalətli kompensasiya ödəməklə ala bilər. Elə çıxmasın ki, problemi biz yaradıyıq. Sakinlər çox narazıdırlar. Hesab edirlər ki, onların imzaları saxtalaşdırılıb, müqaviləyə qol çəkməyiblər, mülkiyyət şəhadətnamələrini yerli icra orqanları qanunsuz götürüb və sair. Sakinlərin fikrincə, onlar çox şey itirir. Pay torpaqlarının da bir hissəsi tikintinin altında qalacaq, üstəlik köçürüldəndən sonra bu insanlar pay torpaqlarından çox aralı düşəcəklər və ondan istifadə edə bilməyəcəklər. Hesab edirik ki, bu insanlara mənəvi kompensasiya da verilməlidir.

Başqa bir problem xərclərin strukturunun ictimaiyyətə açıqlanmamasıdır. Fikrimizcə, tikintidə material, əmək haqqı və s. xərclərin bölgüsü açıqlanmalıdır. Əks halda bu layihəyə qiymət vermək olduqca çətinləşir. Bilmək olmur ki, məsələn, əmək haqqı azdır, ya çoxdur. Yaxud material və texnika ucuz alınıb, yoxsa baha. Şəffaflığın təmin olunmasından söhbət gedirsə, bu məlumatları bilmək çox vacibdir. Biz ümumilikdə ASC-nin cavablarından razıyıq, suallarımızın 80-90 %-i cavablandırılıb. Yəqin sadələşdirilmiş suallara da cavab veriləcək. ASC-nin ictimaiyyətə məlumat vermə mexanizmi isə qarışıqdır. Qurum ARDNF-in, dövlət büdcəsinin və dövlət təminatlı beynəlxalq kreditlərin hesabına iri layihələr həyata keçirir, ona görə də saytın olması çox vacibdir. Və təbii ki, burada ictimaiyyət üçün açıqlanması qanunla zəruri olan bütün məlumatlar yerləşdirilməlidir.

Sonda onu da qeyd edirəm ki, tikintinin ərazisinə çox yaxın olan məzarlıq var. Onun qorunması və ya köçürülməsi üçün də tədbirlər görülməlidir.

Mirvari Qəhrəmanlı (Layihənin koordinatoru): Bız vaxtilə BTC kəməri ilə bağlı kompensasiya alan kəndlilərin narazılığını monitoring etmişdik. İndi isə öz dövlətimizin layihəsində olan daha böyük narazılıq aşkarladığımız. Üzümlü kənd sakinlərinə çox az kompensasiya hesablanmış.

Məmməd Əsədov ("Meliorasiya və Su Təsərrüfatı" ASC-nin tikinti və xarici əlaqələr şöbəsinin müdiri): Əvvəlcə, sizə təşəkkür edirəm ki, belə müzakirələr keçirirsiniz. Ancaq bu mövzu o qədər genişdir ki, onu bir dəyirmi masada araşdırmaq mümkün deyil. MQ çox böyük məsələni monitoring etmək istəyir. Bizdən də cavab istəyirlər. Əgər istəyirsinizsə, gəlin layihənin 10 cildini sizə verək, gedin, oturun, araşdırın. Nə vaxt müraciət etməsinizsə, sizi qəbul etmişik, məlumat vermişik. Ola bilsin, bəzi texniki məsələləri mən deyər bilmərəm. İradlarla bağlı bunları demək istəyirəm: Xərclərin struktur maddələri ictimaiyyət üçün niyə maraqlı ola bilər? Bu, hər bir podratçı şirkətin öz işidir. Tikinti quraşdırma işlərinin ümumi dəyəri barədə məlumat vermişik. Qalanı podratçı təşkilatların işidir. Bizim podratçılarsa işi beynəlxalq standartlara uyğun qurub. Bizim beynəlxalq təşkilatlarla işləmək üzrə böyük təcrübəmiz var.

Axı təyinatlı xərc necə ola bilər? Deyirsiniz, ARDNF-in nəzarət mexanizmləri yoxdur. Nəzarət nəyə deyirsiniz? Özümüz hər ay monitoring aparırıq. Tikintinin keyfiyyətindən tutmuş xərclərə qədər hər şeyə nəzarət edirik. Bəs İşçi Qrup nə üçündür? Bütün istiqamətlər üzrə çalışan şəxslərimiz var. Biz özümüz ARDNF-ə aldığımız hər qəpik üzrə hesabat veririk. Bilirsiniz ki, bu, böyük su anbarıdır. Hazırda Şimal bölgəsində 150 min ha-dan çox torpaq suvarılır. Bakı da daxil olduqda bölgədə 4 milyon əhali yaşayır. Bu kanal Bakı, Sumqayıt və Abşeronun əhalisinin 60%-ni təmin edir. Kanalın uzunluğu 180 km-dir. Kanalın üstündə iki nasos stansiyası var. Onların elektrik enerjisinə çox xərc gedir. Üstəlik, bölgədəki çoxlu xırda çaylar axıb dənizə gedir. Su anbarı tikildikdən sonra isə Bakı və Sumqayıta su vermək imkanları 2 dəfə artacaq.

Hər belə layihələrin köçürülmə xərcləri də ortaya çıxır. Şükürlər olsun ki, bu layihənin altına çox az yaşayış məntəqəsi düşür. Cəmi iki məntəqə. Orada elə problemlər yoxdur. Müəyyən çatışmazlıqlar var, təbii. Güləmlı kəndi yaxınlığında köçkünlər üçün salınan qəsəbə çox yaxşıdır. Qaldı ki, Üzümlü kəndi, bizim nə marağımız var yalandan sənəd götürək, imza atdıraq? Bələdiyyənin iştirakı ilə, müvafiq dövlət qurumları (Layihə İnstitutu) torpaqları, evləri qiymətləndirib. Orada icra hakimiyyətinin, Daşınmaz Əmlakın Dövlət Reyestri İdarəsinin nümayəndəsi də iştirak edib. İndi ola bilsin kimsə evdə olmayıb, arvadı onun əvəzindən müqaviləyə qol çəkib və s. Sonradan məsələ qalxdı ki, kompensasiya düzgün hesablanmayıb. İkinci dəfə komissiya göndərdik, ölçülər aparıldı. Sadəcə, bizdə dövlət, kompensasiyanı bazar qiyməti ilə ödəyə bilməz. Belə mexanizmin yoxluğu müəyyən çətinliklər yaradır. Hər şey NK-nın normativləri ilə hesablanır. İctimaiyyətlə əlaqələrə gəldikdə, biz mətbuata həmişə açıqıq, saytımız da təzəcə istifadəyə verilib. Düz deyirsiniz ki, bir qədər gecikmişik, ancaq saytda bütün məlumatlar yerləşdiriləcək. Monitorinqin bir çox nəticələri ilə razı deyilik. Yaxşı olar ki, bunları ictimai müzakirədən əvvəl bizimlə müzakirə edəydiz. Mən əvvəlcədən bu layihənin içindəyəm, hələ onu tam bilmirəm. Siz istəyirsiniz ki, bu cür böyük layihəni qısa müddətdə öyrənsiniz.

Arif Ağayev (İşçi Qrurunun rəhbəri): Bu, Azərbaycanda analoqu olmayan bənddir. Hündürlüyü 180 metrdir. Çox mürəkkəb tikintidir. Hazırda 100-dən çox "Mercedes" markalı özüböşəldən orada işləyir. Hələ hazırlıq işləridir. Bəndin özülünün tikintisinə avqustda başlanacaq. Planlaşdırırıq ki, tikinti 2010-cu ildə başa çatacaq. Təyinatlı xərclərlə əlaqədar deyim ki, bu məsələ 2006-cı ilin oktyabrında başlanıb. Qeyd olunub ki, "Azərkörpü"yə bəndin tikintisi üçün 20 milyon verilməlidir. Müqavilə üzrə 10% avans verilib. Sonra pul vəsaiti qaldığı üçün onlara əlavə 2 milyon 600 min manat verilib. Taxtakörpü-Ceyranbatan kanalının layihəsinin işlənməsi üçün də əlavə 515 min manat verilib. Bu arayışı sizə təqdim edə bilərəm.

Layihəyə qiymət 298 milyon manat qoyulub. Tender əsasında 277 milyon olub. Hardasa 22 milyon qənaət edilib. Həmin 277 milyon manatın xərc strukturu isə podratçının işidir. Qaçqınlar üçün evlərin baha başa gəlməsi 3 km asfalt yolun çəkilməsi, drenaj sisteminin qurulması ilə əlaqədardır. Evin biri 11 min AZN-ə başa gəlib. Üzümlü kəndinə kompensasiyaları isə dövlətin Layihə İnstitutu müəyyənləşdirib. Müqavilələrə imza atmamaq isə, kənd yerləridir, birinin əli palçıqlı olub, başqası imza atıb. Şikayətlərdən sonra iki dəfə komissiya göndərilib. Ancaq ARDNF dövlətin qoyduğu qiymətdən artıq ödəyə bilməz. Məlumatım var ki, indi kəndlilər məhkəməyə verib. Qoy məhkəmə qərar çıxartsın, biz də ödəyək. Bilirsiniz, o evlər uçuq-sökük, palçıq kərpicdən tikilən evlərdir...

Z.İsmayilov: Axı necə olur ki, bələdiyyə sədri o biri kəndlilərdən çox kompensasiya alır. hamısının evi eyni cürdür... Eyni vaxtda, eyni materiallarla sovxoz tərəfindən tikilib.

A. Ağayev: Bələdiyyə sədrinin əlavə tövləsi var. Yenə deyirəm, ölçüb qiymət qoymağı başqa qurum edib, bizlik deyil.

Z.İsmayilov: ARDNF-in nümayəndəsi bu məsələyə münasibət bildirmək istəyirmi?

Müşfiq Bayramov (ARDNF): Heç bir fikrim yoxdur.

Sadix Həsənov ("Ekolayf" İctimai Birliyi): Bu layihədə ekoloji təsir qiymətləndirilibmi?

M. Əsədov: Bəli, ekologiyaya dair ekspertiza ararılıb. Çalışmışıq ki, ekologiyaya təsir minimum olsun.

Telman Zeynalov: Bu cür nəhəng layihənin xərclərinin strukturu illər üzrə açıqlansa yaxşı olar. Səhv ondadır ki, bu cür layihələrin ekoloji qiymətləndirmə sənədi hazırlanarkən ictimai dinləmələr olmayıb. Mütəxəssislər cəlb olunub, qiymətləndirməliydi. Əsas məqsəd vətəndaşların hüquqlarını qorumaq olmalıydı.

Sabir Bağirov: Dünya təcrübəsinə görə tikinti quraşdırma işlərində hardasa 20-25 faiz mənimsənilir. Bu çox böyük layihədir, ölkəmiz üçün çox önəmlidir. Yaxşı olar ki, bu mənimsəmə riskləri azaldılsın. Fikrimcə, bu risklər üzrə nazirliyin elə öz işçiləri ilə tədqiqat aparılsa yaxşı olardı. Çünki 20-25% götürsək, bu layihələrdə hardasa 60 milyon manat mənimsənilə bilər.

Nailə Bağirova (BBC radiosu): Mənim bir sualım var. MQ-da meliorasiya işini bilən mütəxəssislər varmı?

Z.İsmayilov: Bəli. Oqtay Səlimov. O uzun müddət bu sistemdə çalışıb, irriqasiya sistemlərinin tikintisi üzrə tanınmış mütəxəssislərdən biridir.

M.Əsədov: Bu müzakirələr çox səmərəlidir. Sizə təşəkkür edirəm və gələcək əməkdaşlığa hazırıq.

7. YEKUN QƏNAƏTLƏR VƏ TƏKLİFLƏR

7.1. Müalicə Diaqnostika Mərkəzlərinin tikintisi layihəsinin monitorinqi üzrə qənaətlər və tövsiyələr

Qənaətlər:

- Monitorinq prosesində ARDNŞ layihəni həyata keçirən QHT-lərlə əməkdaşlıq istiqamətində real addımlar atıb və bununla Vətəndaş Cəmiyyəti ilə əməkdaşlıqda maraqlı olduğunu nümayiş etdirib;
- ARDNŞ Sosial İnvestisiya Proqramı olmadan genişmiqyaslı sosial layihələr həyata keçirir. Müalicə Diaqnostika Mərkəzlərinin tikintisi əvvəlcədən layihələşdirilməyib və ayrı-ayrı layihələr üzrə Texniki-İqtisadi Əsaslandırma hazırlanmayıb;
- ARDNŞ Müalicə Diaqnostika Mərkəzlərinin tikintisi layihələrini reallaşdırarkən, podratçıların seçimi prosesində "Dövlət satınalmaları haqqında" Qanunun (27 dekabr 2001-ci il № 245 - II Q), "Dövlət satınalmaları haqqında" Qanununun tətbiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanının (29 yanvar 2002-ci il, № 668) tələblərini pozaraq tender keçirməyib;
- Şirkətin bütün fəaliyyəti üzrə olduğu kimi, sosial layihələrin həyata keçirilməsi prosesində də şəffaflığın təmin edilməsi üçün ictimai əlaqələr mexanizmləri effektiv işləmir;
- Şirkətin hesabatlılıq üzrə fəaliyyəti yetərli sayıla bilməz. Belə ki, ARDNŞ öz fəaliyyəti barədə yalnız illik hesabatlar açıqlayır. Bununla belə, bu hesabatda şirkətin sosial fəaliyyəti barədə səthi və ümumi məlumatlar yer alıb.

Təkliflər:

- ARDNŞ-nin hazırda 2007-ci il üçün nəzərdə tutduğu Sosial İnvestisiyalar Proqramı üzrə beynəlxalq qurumlar və Vətəndaş Cəmiyyəti ilə müzakirələr təşkil edilməsi məqsəduyğundur;
- Şirkət öz fəaliyyətində şəffaflığı artırmaq üçün səmərəli İctimaiyyətlə Əlaqələr mexanizmləri yaratmaq barədə tədbirlər görsün;
- Şirkət öz internet sahifəsindəki "Sosial sahə" bölməsini zənginləşdirmək barədə tədbirlər görsün. Şirkətin həyata keçirdiyi sosial layihələrlə bağlı ətraflı məlumatları bu bölmədə yerləşdirmək imkanı vardır;
- ARDNŞ sosial layihələri həyata keçirərkən podratçı və subpodratçıların seçimi və satınalmalarla əlaqədar məsələlərdə qanunvericiliyin tələblərinə əməl olunması üçün tədbirlər görsün;
- Şirkət öz saytında başqa mənbələrin məlumatlarını, habelə şirkətin vəzifəli şəxslərinin çıxışlarını yerləşdirərkən, burada yer alan faktları və rəqəmləri dəqiqləşdirsin;

7.2. "Taxtakörpü" su anbarının tikintisi layihəsinin monitorinqi üzrə qənaətlər və tövsiyələr

Qənaətlər:

- ARDNF, fondun vəsaitləri hesabına həyata keçirilən layihələrin həyata keçirilməsində şəffaflığın artırılmasında və bu sahədə Vətəndaş Cəmiyyəti ilə əməkdaşlıqda maraqlıdır;
- ARDNF-in, fondan maliyyələşən layihələr üzrə vəsaitlərin təyinatı üzrə və səmərəli istifadəsinə nəzarət mexanizmləri yetərli deyil. ARDNF bu vəsaitlərin səmərəli istifadəsi üzrə məsuliyyətin yalnız layihələr üzrə məsul dövlət qurumlarının üzərinə atılması siyasətini yürüdür;
- "Melorasiya və Su Təsərrüfatı" ASC, ARDNF-in vəsaitləri hesabına həyata keçirdiyi layihənin monitorinqinə şərait yaratmaqla Vətəndaş Cəmiyyəti ilə əməkdaşlıqda maraqlı olduğunu nümayiş etdirib;
- ASC öz fəaliyyəti və həyata keçirdiyi layihələr üzrə ictimaiyyətə dövrü hesabatlar açıqlamır;
- ASC-nin həyata keçirdiyi layihələr üzrə məlumatları və hesabatları ictimailəşdirmək üçün effektiv ictimai əlaqələr mexanizmləri yoxdur. ASC-nin internet səhifəsinin açılışı monitorinq dövrünün sonlarına təsadüf edir. İlkin müşahidələr göstərir ki, saytdakı resurslar olduqca az və səthi məlumatlardan ibarətdir;
- Su anbarının altına düşən yaşayış məntəqələrində mülkiyyətçilərin evlərinin, həyatıyanı sahələrinin və pay torpaqlarının alınması prosesində insan haqları və mülkiyyət hüquqları kobud şəkildə pozulub və korrupsiya hallarına yol verilib;
- Layihə üzrə ayrılmış vəsaitlərin istifadəsi üzrə qanun pozuntusu və xərclərin təyinatının dəyişdirilməsi halları baş verib.

Təkliflər:

- ARDNF-in, onun vəsaitləri hesabına maliyyələşən layihələrin şəffaf və səmərəli həyata keçirilməsi, vəsaitlərin təyinatına uyğun xərclənməsinə nəzarət mexanizmlərinin gücləndirilməsinə ehtiyac var;
- "Melorasiya və Su Təsərrüfatı" ASC öz fəaliyyəti və həyata keçirdiyi layihələr ictimaiyyət üçün dövrü hesabatların açıqlanması üzrə tədbirlər görsün;
- ASC effektiv ictimai əlaqələr mexanizmi yaratmaq üçün tədbirlər görsün;
- ASC internet səhifəsində resurların artırılması barədə fəaliyyətini artırsın. Səhmdar Cəmiyyət "İnformasiya azadlığı haqqında" qanuna uyğun olaraq ictimaiyyətə açıqlanması tələb olunan məlumatların saytda yer almasına diqqət yetirsin;
- ASC layihələr həyata keçirərkən insan haqlarının qorunması məsələsinə diqqət artırsın. Səhmdar Cəmiyyət nəzərə almalıdır ki, Azərbaycan insan hüquqları, o cümlədən mülkiyyət hüquqları Konstitusiya və Beynəlxalq konvensiyalarla qorunur;
- ASC Güləmlı qalmaqalına görə məsuliyyət daşıyan əməkdaşlarının cəzalandırılması üzrə tədbirlər görsün;
- ASC layihə üzrə 2006-cı ilin sonunda xərclənməmiş vəsaitlərin hansı əsasla 2007-ci ilin əvvəlində xərclədiyini, həmçinin bu vəsaitlərin hansı əsasla təyinatının dəyişdiyi barədə qanunvericiliklə əsaslandırılmış izahat versin.

8. LAYİHƏ ÜZRƏ ƏLDƏ EDİLMİŞ NƏTİCƏLƏR

“Neft gəlirlərinin istifadəsi üzrə layihələrin monitorinqi və nəticələrin ictimai müzakirəsi” layihəsinin həyata keçirilməsi ilə aşağıdakı nəticələr əldə edilib:

- Bu layihə çərçivəsində “Neft gəlirləri hesabına reallaşan layihələrin monitorinqi üzrə Metodologiya” hazırlanıb ki, bu, həm icraçı, həm də başqa QHT-lərin analoji layihələrində istifadə oluna bilər;
- Həyata keçirilmiş layihə nəticəsində “Neft gəlirləri hesabına həyata keçirilən layihələrin monitorinqi” üzrə daha bir təcrübə yaranıb və hazırda bu təcrübə genişlənməkdədir (AİYM-in büdcə investisiyalarının monitorinqi layihəsini buna misal gətirmək olar);
- Bu layihə çərçivəsində təşkil edilmiş Monitorinq üzrə təlimlər nəticəsində peşəkar qrup yaranıb ki, qrupa daxil olan şəxslər partnyorların, eləcə də başqa QHT-lərin gələcək layihələrdə də iştirak edə biləcəklər;
- Partnyorlar layihəni həyata keçirərkən dövlət qurumları ilə anlaşmaya, əməkdaşlığa və dialoqa nail olublar ki, bu da Monitorinq nəticəsində obyektiv və real məlumatlara əsaslanan tapıntıların ortaya çıxmasında yardımçı olub. Eyni zamanda monitorinq subyektlərin tapıntılara öz rəsmi münasibətlərini açıqlayıblar;
- Təşkil edilmiş ictimai müzakirələrdə monitorinq subyektlərinin və nüfuzlu ekspertlərin, habelə maraqlı tərəflərin iştirakı səmərəli dialoqun aparılmasına, monitorinq subyektlərinin həyata keçirdiyi layihələr üzrə əlavə məlumatlar açıqlamasına gətirib çıxarıb;
- Layihənin icrası prosesində KİV-lə əməkdaşlıq, İctimai Müzakirələrdə KİV-in iştirakının təmin edilməsi, habelə monitorinqin nəticələrinin KİV-də yerləşdirilməsi neft gəlirlərinin necə istifadə olunduğu barədə məlumatların ictimaiyyətə çatdırılmasına yardımçı olub;
- Layihə üzrə fəaliyyətin nəticəsində ARDNŞ ilk dəfə olaraq 2006-cı il üzrə İllik Hesabatında sosial investisiyaların funksional strukturunu açıqlayıb (Hesabat 2007-ci ilin iyul ayında açıqlanıb);
- Layihə üzrə fəaliyyətin nəticəsində “Melorasiya və Su Təsərrüfatı” ASC özünün internet resurslarını yaradıb (www.stm.gov.az saytıнын açılması 2007-ci ilin iyul ayına təsadüf edir);
- Layihə üzrə fəaliyyətin nəticəsində su anbarının tikintisinin altına düşən evlərin və torpaq sahələrinin yenidən qiymətləndirilməsi üzrə hökumət səviyyəsində qərar qəbul edilib. Hazırda qiymətləndirmə prosesi gedir və mülkiyyətçilərə veriləcək kompensasiyaların əhəmiyyətli dərəcədə artırılması gözlənilir;

9. ƏLAVƏLƏR

9.1. Neft gəlirləri hesabına reallaşan layihələrin monitorinqi üzrə Metodologiya

Müəllif: Zöhrab İsmayılov, Azad İqtisadiyyata Yardım Mərkəzi

Bu metodologiya Neftçilərin Hüquqlarını Müdafiə Təşkilatı və Azad İqtisadiyyata Yardım İctimai Birliyinin "OxfamNovib" Təşkilatının maliyyə dəstəyi ilə həyata keçirdiyi "Neft gəlirlərinin istifadəsi üzrə layihələrin monitorinqi və nəticələrin ictimai müzakirəsi" layihəsi çərçivəsində hazırlanıb. Layihədə ARDNF tərəfindən maliyyələşən "Samur-Abşeron suvarma kanalının yenidən qurulması" və ARDNŞ hesabına maliyyələşən "Regionlarda Müalicə Diaqnostika Mərkəzlərinin tikintisi" layihələrinə sərf olunan vəsaitlərin nə dərəcədə şəffaf və səmərəli istifadə olunmasının aydınlaşdırılması nəzərdə tutulur. Bu metodologiya layihə üzrə aparılacaq monitorinqin yolları və üsullarını özündə əks etdirir. Monitorinqin hazırlanması zamanı "Revenue Watch" İnstitutunun, Mərkəzi Avropa Universitetinin Siyasi Araşdırmalar Mərkəzi və Beynəlxalq Büdcə Layihəsinin birgə nəşr etdiyi "Büdcələrin və neft-qaz sənayesi gəlirlərinin monitorinqi üzrə" rəhbərlikdən, Beynəlxalq Büdcə Layihəsinin monitorinq üzrə treninq materiallarından, eləcə də layihədə iştirak edən QHT-lərin monitorinq üzrə təcrübələrindən istifadə olunub.

Metodologiyada monitorinqin mərhələləri, göstəriciləri, istifadə edilən üsullar, məlumatların və müşahidələrin qeydiyyat formaları əks olunub.

1. Monitorinqə hazırlıq

Hazırlıq mərhələsinə monitorinqin planlaşdırılması, resursların səfərbər olunması və layihə iştirakçılarının bu metodologiya ilə tanışlığı daxildir.

Monitorinq aşağıdakı kateqoriyalar üzrə aparılacaq:

1. Layihələrin təhlili;
2. İnformasiya sorğuları;
3. Dövlət qurumlarının internet resursları;
4. Layihələrin icrasının vizual müşahidəsi;
5. KİV və internet saytları (köməkçi kateqoriya).

Monitorinq planı aşağıdakı mərhələləri əhatə edir:

1. Monitorinq subyektinə olan layihələrin öyrənilməsi;
2. İnformasiya sorğularının hazırlanması və göndərilməsi
3. Monitorinq qrupunun təşkili;
4. Monitorinq qrupu üzvlərinə təlim verilməsi;
5. Visual müşahidə üçün layihələrin icra olunduğu yerlərə səfərlər;
6. Məlumatların və layihələrin icrası ilə əlaqədar sənədlərin normativ sənədlərlə uyğunluğunun, şəffaflıq və vəsaitlərin təyinatına uyğun xərclənməsi ilə bağlı problemlərinin təhlili və ümumiləşdirilməsi;
8. Yekun hesabatın hazırlanması və ictimai müzakirələrin təşkili.

2. Məlumatların toplanması və sənədlərin əldə edilməsi

2.1. Neft gəlirləri hesabına reallaşan layihələr üzrə məlumatların toplanması.

2.1.1. Layihələrin detalları barədə məlumatların toplanması;

2.1.2. Dövlət Neft Fonduna, Dövlət Neft Şirkətinə və layihələri icra edən digər qurumlara informasiya sorğularına paralel olaraq məlumatların internet resursları, KİV və başqa mənbələrdən toplanması

2.1.3.İnformasiya sorğusu nəticəsində əldə edilmiş və müstəqil olaraq toplanmış məlumatların müqayisəli şəkildə cədvəllərə toplanması.

2.2.Neft gəlirləri və onların xərclənməsi üzrə qanunvericilik, proqram, sərəncam və qərarların öyrənilməsi.

2.2.1.Neft gəlirlərindən uzunmüddətli istifadəsi üzrə strategiyanın, regionların inkişaf proqramının, 2007-2010-cu illər üçün Dövlət Investisiya Proqramının öyrənilməsi

2.2.2. Dövlət investisiya layihələri üzrə normativ tələblərin öyrənilməsi

2.2.3.Neft gəlirləri hesabına həyata keçirilən Samur-Abşeron suvarma kanalının yenidənqurulması və 10 regionda Müalicə Diaqnostika Mərkəzlərinin inşası layihələrinin məqsədlərinin bu sənədlərə uyğunluğunun təhlili.

2.3.Neft gəlirləri hesabına həyata keçirilən layihələr üzrə hesabatların təhlili.

2.3.1. Neft gəlirləri hesabına həyata keçirilən layihələr üzrə illik və rüblük hesabatların əldə edilməsi;

2.3.2.Hesabatlarda əks olunmuş məlumatlarla layihədəki məlumatların müqayisəli cədvəllərdə yerləşdirilməsi

3.Monitorinq qrupunun təşkili və monitorinqə hazırlanması.

3.1.Monotoring qrupu üzvlərinin seçilməsi

3.1.1.Monitorinq qrupunun üzvləri bundan əvvəl ictimai vəsaitlərin və Beynəlxalq Maliyyə Qurumlarının maliyyələşdirdiyi layihələrə ayrılmış kreditlərin istifadəsinin monitorinqi ilə bağlı layihələrdə iştirak etmiş şəxslər arasından seçilir.

3.1.2.Monitorinq qrupunun üzvləri seçilərkən onların ixtisası, vətəndaş cəmiyyətinin həyata keçirdiyi layihələrdəki bilik və bacarıqları nəzərə alınır.

3.2.Monitorinq qrupu üzvlərinə seminar-treningin keçilməsi

3.2.1.Monitorinq qrupu üzvlərinə seminar-treningi peşəkar trenerlər təlim keçir

3.2.2.Təlim materialları aşağıdakı mövzuları əhatə edir:

- *Monitorinqi aparılacaq layihələr barədə məlumatlandırma;*

- *Monitorinqin yolları və üsulları;*

- *Investisiya layihələri və xərclərin istifadəsinin monitorinqi;*

4.Monitorinq obyektlərinə səfərlər

4.1.Regionlara səfərlər zamanı qarşı tərəfin məlumatlandırılması arzuolunandır. Müşahidələr aparılarkən monitorinqin subyektlərinin nümayəndələrinin iştirakına çalışmaq vacibdir. Bu ortaya çıxan sualların yerindəcə araşdırılmasına və monitorinqin nəticələrinin şübhə altına alınmaması üçün vacibdir. Bununla belə qarşı tərəf əməkdaşlıqdan imtina edərsə və müşahidə prosesinə mane olursa və prosesə müdaxilə edərsə, səfərlər barədə monitorinq subyektlərinin məlumatlandırılmasına ehtiyac yoxdur.

4.2.Monitorinq qrupu səfərlərdə əvvəlcədən müəyyənləşdirilmiş məsələlərin araşdırılması üçün getməlidirlər. Onlar ilk növbədə məlumat qeyd forması üzrə məsələləri araşdırmağa çalışmalıdırlar;

4.3.Layihələrin keyfiyyət standartları üzrə araşdırmaları aparmaq üçün Monitorinq Qrupuna ixtisaslı mütəxəssis yardım göstərir.

4.4.Monitorinq qrupu üzvləri hər bir məsələni yerindəcə qeydə almalıdırlar.

4.5.Monitorinq qrupu üzvləri səfərlərdə layihəni icra edən qurumların əməkdaşları, işçiləri və ətrafda yaşayan sakinlərlə ünsiyyət qurmağa çalışmalı, konfliktlərdən çəkinməlidirlər.

5.Monitorinqin göstəriciləri

5.1.Neft gəlirləri hesabına reallaşan layihələr üzrə məlumatlar.

5.1.1.Dövlət Neft Fonduna, Meliorasiya və Su Təsərrufatı ASC-yə və ARDNŞ-yə
Informasiya Sorğunun göndərilməsi. Informasiya Sorğusunda aşağıdakı göstəricilər üzrə
məlumatların təqdim edilməsi xahiş edilir:

- *Layihənin Texniki-Iqtisadi Əsaslandırması;*
- *Layihənin dəyəri;*
- *Layihə dəyərində ARDNF və ya ARDNŞ vəsaitinin həcmi;*
- *Digər mənbələr (xarici kreditlər, qrantlar və s. vəsaitlər);*
- *Layihə üzrə cari ildə ARDNF və ya ARDNŞ ayrılmış vəsaitin həcmi;*
- *Digər mənbələrdən cari il üzrə ayırmalar;*
- *Layihələr üzrə xərclərin strukturu;*
- *Tender haqqında məlumat;*
- *İcraçı şirkətlər haqqında məlumatlar;*
- *Layihə üzrə işlərin hansı mərhələdə olduğu barədə məlumatları.*

5.1.2.Layihələr üzrə xərclərin iqtisadi strukturu üzrə aşağıdakı məlumatlar tələb olunur;

- *Əmək haqqı;*
- *Əmək haqqına üstəlik;*
- *Malların (iş və xidmətlərin) satın alınması;*
- *Maşın və avadanlıqların alınması;*
- *Administrativ xərclər (İdarənin saxlanması);*
- *Rabitə xərcləri;*
- *Ezamiyyət xərcləri;*
- *Nəqliyyat xidmətlərinin ödənməsi;*
- *Başqa xərclər (təfərrüatları ilə bircə)*

5.2.Adı çəkilən qurumların Informasiya Sorğusuna cavab verməməsi və ya dolğun cavab
verməməsi ehtimalını nəzərə alaraq paralel olaraq toplanan məlumatlar;

5.3.Internet resurslarının, KİV-in və İA-ların məlumatları.

5.4.Layihələr üzrə maraqlı tərəflərlərin (Beynəlxalq maliyyə qurumları, kreditorlar)
hesabatlarında əks olunmuş məlumatlar.

6.Monitorinqdə istifadə edilən üsullar

Layihələrin monitorinqi zamanı aşağıdakı üsullardan istifadə edilir:

- *İnformasiya sorğusu;*
- *Təhlil;*
- *İctimai rəy sorğusu;*
- *Müşahidə;*
- *Müsahibə;*
- *Fotoçəkiliş;*
- *Ölçmə;*

7.Nəticələrin təhlili və ümumiləşdirilməsi

7.1.Əldə olunmuş məlumatlar əsasında hər bir layihə üzrə maliyyə axınının təsvir edilməsi.

7.1.1.Layihələr üzrə maliyyə axını təsvir edilir və iştirakçı qurumlar müəyyənləşdirilir.

7.1.2.Layihələr üzrə xərclərin təşkilati strukturu hazırlanır, iştirakçı qurumlar üzrə sərf
olunan vəsaitlərin həcmi müəyyənləşdirilir.

7.1.3.Xərclərin iqtisadi strukturu layihələrin TIƏ və informasiya sorğusu nəticəsində əldə
edilmiş məlumatlar əsasında aparılır.

7.1.4.Xərclərin iqtisadi strukturu əsasən 5.1.2 maddəsi üzrə aparılır və layihənin
xüsusiyyətindən asılı olaraq müəyyən dəyişikliklər ola bilər.

7.2.Xərclərin strukturunda əks olunmuş məlumatların monitorinqin nəticələri ilə müqayisə edilməsi.

7.2.1.Xərclərin strukturunda əks olunmuş göstəricilər monitorinq nəticəsində əldə olunmuş məlumatlarla tutuşdurulur.

7.2.2.Xərclərin strukturunda əks olunmuş göstəricilər real bazar qiymətləri ilə tutuşdurulur. Bu halda malların, işlərin və xidmətlərin qiymətinə xüsusi önəm verilir.

7.3.Nəticələrin ümumiləşdirilməsi və sistemləşdirilməsi.

7.3.1.Monitorinqin nəticələri kateqoriyalar üzrə ümumiləşdirilir.

7.3.2.Nəticələr sadə, geniş ictimaiyyətin başa düşəcəyi formaya salınır. Umumiləşdirmə zamanı cədvəllərdən də istifadə edilir.

8.Yekun hesabatın hazırlanması

8.1.Yekun hesabat xüsusi formada hazırlanır. Hesabatda qrant layihəsi barədə məlumatlardan tutmuş əldə olunmuş məlumatlaradək detallar öz əksini tapır.

8.2.Yekun hesabatın layihəsi ilk növbədə monitorinqin subyektlərinə təqdim edilir. Əgər monitorinq edilən tərəfin hesabatla bağlı hər hansı iradları və ya tövsiyələri olsa, bunun müzakirəsi mümkündür. Müzakirə zamanı əldə edilmiş razılaşmalar əsasında Yekun Hesabata dəyişikliklər mümkündür.

8.3.Yekun Hesabat Azərbaycan və ingilis dillərində nəşr olunur, maraqlı tərəflərə və ictimaiyyətə təqdim edilir, internet resurslarında yerləşdirilir və ictimai müzakirələrə çıxarılır.

Əlavə 9.1.1

Neft gəlirləri hesabına həyata keçirilən layihələr üzrə
maliyyə məlumatların Qeydiyyat Forması

Layihənin adı _____

	Göstəricilər	Mln. AZN	Əlavə qeyd
1	Layihənin dəyəri Ayırmalar		
2	Layihə dəyərində ARDNF və ya ARDNŞ vəsaitinin həcmi		
3	Digər mənbələr (xarici kreditlər, qrantlar və s. vəsaitlər)		
4	Layihə üzrə cari ildə ARDNF və ya ARDNŞ ayrılmış vəsaitinin həcmi		
5	Digər mənbələrdən cari il üzrə		
6	Xərclərin strukturu		
	1.		
	2.		
	3.		
	4.		
	5.		
	...		

Əlavə 9.1.2

Neft gəlirləri hesabına həyata keçirilən layihələr üzrə müşahidələrin
Qeydiyyat Forması

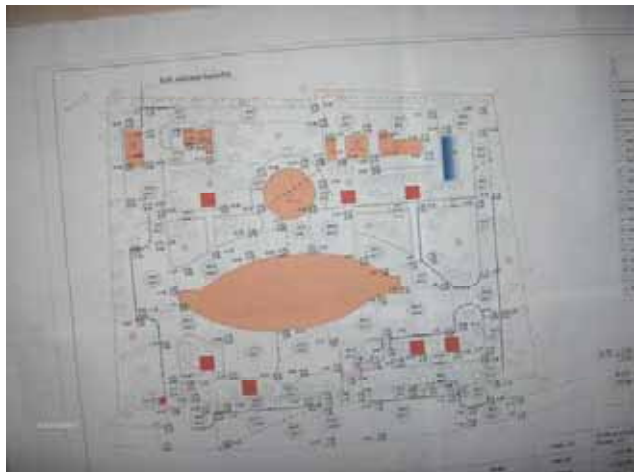
Layihənin adı _____

Müşahidənin aparıldığı yer _____

Tarix _____ MQ üzvünün adı və soyadı _____

Sıra №-si	Ərazi	Müşahidələr	Əlavə qeyd

9.2. Gəncə regional MDM-in müşahidəsi

9.3. Qazax rayon MDM-in müşahidəsi

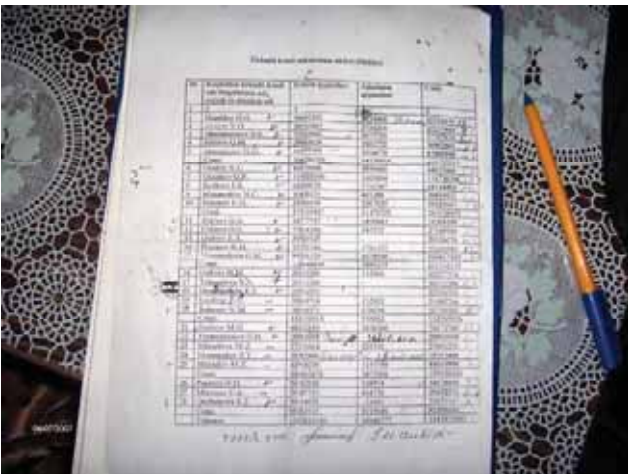
9.4. "Taxtakörpü" Su Anbarının tikintisinin müşahidəsi

9.4.1. Güləmlidə məcburi köçkünlər üçün inşa edilmiş qəsəbə

9.4.2. Böyük layihənin kölgəsində problemlə üzləşmiş Üzümlü kəndi

9.5. "Taxtakörpü" Su Anbarının tikikintisi ilə əlaqədar Dəvəçi rayon Üzümlü kənd sakinlərinin hüquqlarının müdafiəsi ilə bağlı mətbuat konfransının press-relizi

Bakı şəhəri, Beynəlxalq Mətbuat Mərkəzi, 26 aprel 2007-si il

Neftçilərin Hüquqlarını Müdafiə Təşkilatı və Azad İqtisadiyyata Yardım Mərkəzi ARDNF-dən maliyyələşən "Taxtakörpü" Su Anbarının tikintisi layihəsinin monitorinqini apararkən tikintinin altına düşən Üzümlü kəndinin sakinləri monitorinq qrupuna ərizə ilə müraciət ediblər.

Ərizələri araşdırılarkən məlum olub ki, "Taxtakörpü" Su Anbarının tikilməsi ilə əlaqədar Üzümlü kənd sakinlərinin köçürülməsi zamanı onlara dəyimiş ziyan ədalətli hesablanmayıb və mülkiyyətçilər bununla əlaqədar 10-dan çox dövlət və hakimiyyət orqanına müraciət ediblər.

Mülkiyyətçilərin müraciət etdikləri qurumlardan biri də "Meliorasiya və Su Təsərrüfatı" ASC-dir. Şikayətçilər 10 aprel 2006-si il tarixdə ASC-nin sədri Əhməd Əhmədşadəyə müraciət edərək bildirişlər ki, köçürülmə ilə əlaqədar onlara məxsus evlərə və pay torpaqlarına qoyulan qiymətlər olduqca azdır (4.000-12.000 manat arasında) və bu pulla Dəvəçi rayon ərazisində ev və torpaq sahəsi almaq qeyri-mümkündür. Şikayətlərinə savab almayan ərizəçilər 13 fevral 2007 tarixində yenidən ASC-yə müraciət ediblər. Bu dəfə şikayətçiləri ASC-nin sədr müavini Rəsul Paşayev qəbul edib. Qəbulda məlum olub ki, mülkiyyətçilər heç bir sənədə qol çəkmədikləri halda onların imzaları ilə bəzi sənədlər mövcuddur. Ərizəçilərin iştirakı ilə araşdırma aparılarkən məlum olub ki, şikayətçilərin əvəzinə çəkilmiş qollar saxtadır və onlara məxsus deyil (Rəsul Paşayev şikayətçilərə əlavə kağıza qol çəkdirib və imzaları tutuşdurub).

Bununla əlaqədar sakinlər, Azərbaycanın baş prokuroru Zakir Qaralova şikayət məktubu ünvanlayıblar.

Qeyd edək ki, mülkiyyətçilərə məxsus olan pay torpaqlarına aid dövlət aktları 2006-cı ildə bələdiyyə tərəfindən yığılıb ki, müqavilələrin hazırlanmasında istifadə ediləcək. Sonra isə sakinlərin tələblərinə baxmayaraq geri qaytarılmayıb.

Mülkiyyətçilərə hesablanmış kompensasiyalar isə bazar qiymətləri ilə müqayisədə olduqca azdır. Bu pullarla Dəvəçi rayonunda ev almaq mümkün deyil. Hazırda rayon ərazisində evlərin qiyməti 35-40 min manatdır, torpağın bir sotu isə 600-700 manata satılır.

Torpaqlar kənd əhalisindən geri alınarkən Azərbaycan Torpaq Məsələsinin 70.2 və 71.3 maddələri pozulub.

9.6. ARDNŞ-nin MDM layihələrinin monitorinqi üzrə nəticələrin ictimai müzakirəsində Monitorinq Qrupunun təqdimatı

ARDNŞ-nin MDM layihələrinin monitorinqi üzrə

NƏTİCƏLƏR

Zöhrab İsmayılov, Monitorinq Qrupunun rəhbəri
Bakı – 19 iyun 2007-ci il

Sual 1. ARDNŞ-nin 10 bölgədə Müalicə Diaqnostika Mərkəzlərinin tikintisi üçün dislokasiya hansı qurum tərəfindən müəyyənənmişdir?

Nəticə: MDM-lərin inşası üçün dislokasiya hazırlanarkən Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu nəzərə alınmayıb

Sual 2. 2004-cü ildə ARDNŞ-dən ictimaiyyətə açıqlanan məlumatlara görə, müalicə diaqnostika mərkəzlərinin inşası üçün 50 mln. dollar məbləğində vəsait tələb olunurdu. Hazırda layihələrin qiymətində hər hansı bir dəyişiklik baş veribmi?

Nəticə: MDM-lərin tikintisi üçün nəzərdə tutulmuş vəsaitlər artıb. Ancaq bu son hədd deyil, ayrılmış vəsaitlərin artacağı gözlənilir.

Sual 3. Ayrı-ayrılıqda hər bir layihənin reallaşdırma müddəti barədə məlumat verməyinizi xahiş edərdik.

Nəticə: Tikinti işləri qrafikə uyğun davam edib və vaxtında tamamlanması gözlənilir.

Sual 4. Layihələrin Texniki İqtisadi Əsaslandırılması hansı qurum tərəfindən hazırlanıb?

Nəticə: ARDNŞ, MDM layihələrinin Texniki İqtisadi Əsaslandırma sənədləri üzrə məlumat təqdim etməyib

Sual 5. Layihələrin həyata keçirilməsi başlandıqdan 2006-cı ilin oktyabrın əvvəlində diaqnostika mərkəzlərinin tikintisi üçün ARDNŞ-dən nə qədər vəsait xərclənib?

Nəticə: Naxçivan MR-də fəaliyyətə başlamış MDM-in inşasına sərf olunmuş vəsaitlər barədə ictimaiyyətə məlumat verilməyib.

Sual 6. Layihələrin həyata keçirilməsi başlandıqdan 2006-cı ilin oktyabrın əvvəlindəki layihələrdə nəzərdə tutulan işlərin hansı həcmi görülüb?

Nəticə: Şirkət qeyd olunmuş sual üzrə səthi və ümumi məlumat təqdim edib. Ayrı-ayrı layihələr üzrə icra məlumatları təqdim edilməyib.

Sual 7. Layihələrin reallaşdırılması məqsədilə 2006-cı il üçün nə qədər vəsait ayrılıb və nə qədər vəsaitin xərclənəcəyi gözlənilir?

Nəticə: Monitoring obyektini kimi seçilmiş Qazax MDM layihəsi üzrə 2006-cı ildə sərf edilmiş maliyyə vəsaiti üzrə məlumat MQ-yə təqdim edilməyib

Sual 8. Layihələrin reallaşması üçün 2007-ci ildə nə qədər vəsaitin ayrılacağı proqnozlaşdırılır?

Nəticə: Şirkət tələb olunan məlumatı təqdim edib

Sual 9. Reallaşdırılan hər bir layihə üzrə aşağıdakı məlumatları təqdim etməyinizi xahiş edirik

- Smeta dəyəri nə qədərdir?
- Smeta dəyərində tikinti-quraşdırma işlərinə ayrılmış vəsaitlərin həcmi nə qədər təşkil edir?
- Tibbi avadanlıqların alınması üçün vəsaitlərin həcmi nə qədərdir?

Nəticə: Ayrı-ayrı MDM layihələrinin smeta dəyəri və xərclərin strukturu barədə ictimaiyyətə məlumat verilmir

Sual 10. Xahiş edirik, tikinti işlərini həyata keçirən podratçıların və subpodratçıların siyahısını təqdim

Nəticə: Layihənin icrası zamanı podratçıların bir qismi dəyişdirilib

Sual 11. ARDNŞ layihənin podratçısı və subpodratçıları hansı əsasla seçib (tender, sərəncam, qərar və sair)?

Nəticə: ARDNŞ podratçıları müəyyən edərək "Dövlət satınalmaları haqqında" qanunun (27 dekabr 2001-ci il tarixli № 245 - II Q) tələbləri pozulub

Sual 12. Əgər seçim tender əsasında aparılıbsa, xahiş edirik detalları açıqlayasınız

Nəticə: Qanunvericilik pozulub

Sual 13. Layihə üzrə nəzərdə tutulan vəsaitin ümumi həcmində aşağıdakı xərc maddələrinin payı nə qədərdir?

Nəticə: Ayrı-ayrı layihələr üzrə xərclərin strukturu həm bir-biri ilə, həm də MDM layihələri üzrə yekun xərclərin strukturundan kəskin fərqlənir.

Sual 14. Xahiş edirik ki, tibbi avadanlıqların alınması və quraşdırılması üzrə podratçı şirkətlərin adı və uyğun müqavilənin detalları barədə məlumat verəsiniz.

Nəticə: MDM-lərin tibbi avadanlıqlarla təmin olunması üzrə podratçı və uyğun müqavilə ilə bağlı məlumatlar ictimaiyyətə təqdim edilməyib.

Sual 15. Xahiş edirik ki, istifadəyə verilmiş müalicə-diaqnostika mərkəzləri üzrə alınmış tibbi ləvazimatın siyahısını təqdim edəsiniz.

Nəticə: Şirkət tələb olunan məlumatı təqdim edib.

Sual 16. Müvafiq icra strukturunun balansına verilənədek MDM-lərin saxlanması sərflə olunan və yaxud sərflə olunacaq vəsaitin həcmi barədə məlumat verməyinizi xahiş edirik.

Nəticə: ARDNŞ sosial investisiyaları artırsa da, gələcəkdə həmin sosial obyektlərin istismar xərcləri üzrə planlaşma aparmır.

Sual 17. Tikinti sahəsində çalışan işçilərin texniki təhlükəsizliyinin təmin edilməsi və üçün hansı işlər görülür? *(Sual podratçı şirkətlərə yönəlib)*

Nəticə: Tikinti sahələrində texniki təhlükəsizlik qaydalarına tam əməl edilmir.

Sual 18. Tikinti sahəsində çalışan işçilərlə əmək müqavilələri bağlanıb? *(Sual podratçı şirkətlərə yönəlib)*

Nəticə: Tikintidə çalışan işçilərin əksəriyyəti əmək müqaviləsi olmadan layihələrə cəlb edilib.

10. TƏŞƏKKÜRLƏR

Layihənin həyata keçirilməsi zamanı göstərdikləri yardıma görə aşağıdakı qurumlara və şəxslərə təşəkkürümüzü bildiririk:

1. “Oxfam Novib” Təşkilatı.
2. Əmək Hüquqları Müdafiə Liqasının rəhbəri Sahib Məmmədova
3. ARDNF-in İctimaiyyətlə Əlaqələr Şöbəsinin rəhbəri Könül Xəlilova.
4. ARDNŞ-nin sosial məsələlər üzrə vitse-prezidenti Mikayıl İsmayılov.
5. ARDNŞ-nin Sosial İnkişaf İdarəsinin rəisi Qorxmaz Hüseynov və rəis müavini Qiymət Mehtiyev..
6. Melorasiya və Su Təsərrüfatı ASC-nin rəhbərliyinə və tikinti və xarici əlaqələr şöbəsinin müdiri Məmməd Əsədov.
7. Melorasiya və Su Təsərrüfatı ASC-nin “Taxtaköprü” layihəsi üzrə İşçi Qrupunun rəhbəri Arif Ağayev və qrupun üzvü Aftandil İsgəndərov..
8. “Qaraçay” tikinti şirkətinin meneceri Mehman Umudov.
9. ”Sosial Tikinti - M” MMC-nin meneceri Müşfiq Hüseynov.
10. “Azərköprü” ASC-nin “Taxtaköprü” sahəsində çalışan meneceri Hakan Ünalın və sahə rəisi Akif Məmmədov..

11. QISALTMALAR

ASC – Açıq Səhmdar Cəmiyyəti

ARDNF – Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondu

ARDNŞ - Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti

MDM – Müalicə Diaqnostika Mərkəzi

MQ – Monitoring Qrupu

SD – Smeta dəyəri

SES – Su Elektrik Stansiyası

TQİ – Tikinti quraşdırma işləri